

Mythologia, Francfort, 1581 - VII, 01 : De Hercule

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[82\] : De Hercule](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre VII

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - VII, 01 : De Hercule](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VII

[Mythologie, Paris, 1627 - VII, 02 : De Hercule](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VII

[Mythologie, Lyon, 1612 - VII, 01 : De Hercule](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la noticeÉquipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - VII, 01 : De Hercule, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 24/12/2025 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/6001>

Présentation du document

PublicationFrancfort, André Wechel, 1581

ExemplaireRegensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 675-714

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Hercule](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

ἔτερος ὁ πάνδ' αὐμάρτωρ, ὁ πῶρ' ἀνδράσι δ' αὖθι καὶ θεῶν
 μάλ' ἐμύθοος, κρατερῆς ἐνίκος ἠγορέης,
 οἴνοβαρής ματὰ δ' αἶψα, μαῦσθαλὲς ἔχνος ἐλίας,
 νικηθεὶς ἀπαλῶ λυσιμαλῆ βορμῶν.

Omnia qui domuit, qui bis certamina sena

Vicit, qui ob vires clarus in orbe sonat:

Ebrinus enitubans dubium Vestigia ponit:

Perfusus dulci est ille caput Bromio.

Habuit Hercules multa cognomina, sicut Dij ceteri. nam cum magna culicum copia esset apud Teucros, sique pro voto cessassent, quod creditum fuit Herculis beneficio accidisse, Conopius Hercules dictus est, ut ait Strabo libr. 13. conopem enim culicem vocant. Alexiacus, quia mala depellat: Ceramynetes, quia Pareas infectatus sit: & Callinicus præterea, Buraicus, Rhinocolustes, Hippodotus, & aliis his similibus nominibus vocatus fuit. Fama est quod Herculi antiquitus non tanquam Deo facta fiebant, sed tanquam Heroi parentabant: quod cum Phæstus in Sicyoniam profectus animaduertisset, grauiusque ferret pro proximis eius virtutibus diuinos honores illi non censeret, instituit ut agni iugulati pernas ad aram vterent, & partem unam carniū, sicuti victimarum cæterarum solebant, ederent: alteram Herculi tanquam Heroi parentando offerrent. omnino verò agnus utilis erat victima Herculis sacrificiis, cum lupos is à stabulis depellere putaretur, ut testatur Aditiater his carminibus:

ὄκελος ἐρμείας ὦ ποιμίνες, ὅς δ' ἐρὶ λακτί

χαίρων, καὶ δρυϊνῶ ποσὶ δόμῳκος μέλιτι.

Ἄλλ' ὕχ' Ἡρακλῆος ἵνα δὲ κτίλον ἢ παχυνὲ ἄρνα

αἰτῇ, καὶ πέντε ἰνέους ἐκλέγεται.

Ἄλλ' ἀλύκεσσι γὰρ, τί δ' ἐπὶ πλεόν, εἰ τὸ φυλαχθὲν

ὄμνῃ, εἴ τι λύκοις, εἴδ' ὑπὸ τῷ φύλακος;

Mercurius facilis pastores: munere latis

Latusque, mox & dulcia mella capit.

Sed non Alcides: aries vel poscitur agnus.

Omnino pinguis victima grata Deo est.

Iure: lupos arceat. Sed quid magis utile, si grex

Custodia cecidit eade, vel lingue lupi?

Erat autem vetitum foeminis iure sacrificiorum, ne vel per Herculem iurarent, vel templum ingrederentur, vel sacrificiis in-

nursus deduci. Herculis nonnullos labores ita breuiter conscripsit Quintus Smyrnaeus.

πρῶτον μὲν ὅς Νημέην θριακὸν κατέπεφνέ Λέοντα.
 δεύτερον, ὅς Λέρνῃ πολυαύχινον ὤλισσε ὕδρην.
 τὸ τρίτον αὐτ' ἐπὶ τοῖς ἐρυμάνθοιοι ἐκτανέ κέρας.
 χρυσοκέρων δ' ἔλαφον ματὰ ταῦτ' ἠγρόδυσσ' ἐτέωρετο.
 στίμῃσι δ' ὄρνιθας στρυμφηλίδας ἐξεδίωξεν.
 ἔκταν, Ἀμαζονίδας κόμισαζ' ὥς τ' Ἰφιδάμαντα.
 Ἰφιδάμαν, Λυγίην πολὺν κόπον ἐξέκλειψε.
 ὄγδοον ἐκ κρήνης δὲ πυρίπτονον ἤλασε ταῦρον.
 ἔνατον, ἐκ Θρήκης Διομήδεος ἤγαγεν ἵππον.
 τιτυόνει δ' ἑκάτον βόας ἤγαγεν ἐξ ἐρυθείης.
 κέρβερον ἰνδ' ἑκάτον κύν' αἰήγαγεν ἐξ αἰδέας.
 δευτέρω δ' ἐκάτον δ' ἐκόμισατο εἰς ἑμάδα χρύσεια μήλα.
 τὸ τρίτον αὐτ' ἐκτανέ, τοῖσι Λυγρόν ἔχον ἀνδρῶν,
 μετ' οὐχὶ πεντήκοντα ξυμμάχους τοὺς κέραιας.

Quae carmina ita fuerunt Latine à quodam pronunciata:

Prima Cleonae tolerata arumna leonem.
Proxima Lernaam ferro & face contudit hydram.
Mox Erymanthemum & tertiam perculit aprum.
A Eripedu quarto fuit aurea cornua cerni.
Stymphalidae populi & volucres discrimine quinto.
Threiciam sexto spoliavit Amazona baltheo.
Septima in Augia stabulis impensa laboris.
Octava expulso numeratur adorea tauro.
In Diomedem & victoria nona quadrigis.
Geryone extincto decimam dat Iberia palmam,
Undecimum mala Hesperidum distracta triumphum.
Cerberus extremi suprema est meta laboris.

At Quintus Smyrnaeus tertium decimum addidit laborem, hoc pacto:

Tertius hinc decimus labor est durissimus: una
Quinquaginta simul stuprant nocte puellas.
 Cum dicant quidam tot fuisse Herculis labores, infinitos prope fuisse alij crediderunt, ut testatur Euripid. his carminibus, in Hercule insano:

ἔτ' ὅς γ' ἀλακτὶ τ' ὅτι γοργώπυς ὄφεις
 ἰπποσίφρονι σπαραγμοῖσι τοῖς ἰμοῖσι
 ἢ τὸ Διὸς σὺν Διὶ, ὡς ὁλοίμεθα.

ἐπεὶ

ἐπὶ δὲ σπράγας περιβόλαι ἰκτασάμεν
 ἡρώϊν τε, μάχους, ἃς ἔτλην, τί δ' εἰ λέγεις;
 πῶς περ ἢ Λιόντας, ἢ Τρῖσωμάτας
 Τυφώνας, ἢ γίγαντας, ἢ Περσέων κλέας,
 καὶ ἱεροπλήτη πόλιν, ἣν ἐκέλευσται
 τήν τ' ἀμφίρρατον καὶ πάλι μύλας ἡκυῖα
 ὑδραὶ φονεύσας, μύρῳ τ' ἄλλων πόνων
 διπλὴν ἀγίλας· καὶ νεκρὸς ἀφικέμεν,
 ἃ δ' ἐκ πυλῶν ὀνυχία τρέκοντο εἰς φάος
 ὅπως πρὶν ὅσσ' ἐν πλάτ' εὐρυδίδως.

*Angues feroces fascijs paruo mihi
 Circumvoluto immisit, ubi luc suggerem,
 Coniux Iouis perirem ut horum morsibus.
 Adultus ut fuis, mihi quid est opus
 Multos labores, quos tui profarier?
 Aut quos leones vicerim, tricorporis
 Typhonas, aut gigantes, aut quos quatuor
 Sunt cuncta Centaurum genus? nam bicipitem
 Repululantem hydram, canemque percussit.
 Multum peractis hinc ego laboribus
 Ad inferos ini obstitit caligine,
 Canemq, traxi janitorem tartari
 In lucem, uti inisset semere Eurystheus.*

Atque non solum homines malefici & latrones, aut feræ crudelissimæ, horrendaq; monstra vim Herculeam senserunt sibi esse formidabilem, verum etiam fama est quod cum is ad mortuam Alcestem venisset, Morte deterrita, illam marito viuam restituit, ut scripsit Eurip. in Alcest. tragœdia. Fuerunt qui putant Herculem, non ut mitteret Atlantem ad aurea mala capienda cœlum sustinuisse, sed laboris hominis misertum, dum ille aliquantulum recrearetur. Cæterum aiunt Herculem clauam, quam ex oleastro ad Saronidem paludem exciderat, absolutis laboribus Mercurio cognomento Polygio apud Trœzenios dicasse, ut scripsit Pausanias in rebus Corinthiacis. Habuit Hercules multorum laborum socium Telamonem & Iolum, qui etiam dicitur fuisse eius auriga, ut ait Paus. Herculis uxores multæ memorantur: siquidem Meliten Ægæi fluminis filiam duxit, ex qua Hyllum suscepit. Ob Iolem sibi promissam, ut ait Menecrates, vniuersam Oëchaliā Euryto in Eu-

bœram fugiente debellauit : quia illi filiam Iolen denegasset. Habuit octo filios etiam è Megara filia Creontis, qui iussu Eurysthei dicuntur fuisse interfecti. nam in porta Electra vocata Thebana habitauit Amphitryo Thebis, & post Amphitryonem Hercules, vbi Thebani parentare consueuerant, vt ait Chrysippus in rebus Thebanis, & certamina funebria celebrare, quæ per totam noctem fiebant, nec prius cessabant, quam sol illuxisset. Alij dicunt illos fuisse ab Hercule trucidatos, cum tamen Lysimachus inquit cæcos fuisse dolo quorundam hospitem. Alij asserunt Lycum regem illos interemisse. Socrates censuit Augei dolo de medio fuisse sublato. Neque tamen minor est controuersia de numero aut de nominibus inter antiquos scriptores. Nam Dionysius in primo libro de circulis ait Deicoontem & Therimachum tantum fuisse : Batus in libro secundo historiarum Atticarum Polydorum, Patrocleum, Mecistophonum, Acinetum, Toxoclytum, Menebrontem, & Cherubium nominauit : Euripides Aristodemum, Therimachum, Deicoontem : Pherecydes libro secundo Antimachum, Clymenum, Glanum, Therimachum, Creontiadem appellat, quos in ignem ait ab insano Hercule coniectos fuisse : Æneas Argiurus Therimachum, Creontiadem, Deicoontem, & Deionem vocat. Herodorus bis insaniuisse Herculem inquit, ac primum eos interemisse, quo tempore non Heraclidæ, sed Alcæidæ dicebantur. nam Hercules nondum ita vocabatur, sed illud nomen obtinuit post superata non pauca certamina Iunonis impulsu. Fama est Herculi nupsisse etiam Augem, quam Aleus pater cum filio Telepho in vrna quadam positam in mare demersit, quæ postea Palladis prouidentia seruata cum vrna ad ostia Caici euasit, & à Teuthrante fuit excepta. Sed hanc deinde Hyllo filio Hercules concessit. Memoriz proditum est Herculem Alcidemontis herois Arcadis filiam ad Ostracinum montem vitiasse Philonen nomine, quæ statim à puerperio vnâ cum puero, quem ex Hercule conceperat, feris in proximo monte victa fuit exposita. his addiderunt vagientem infantem picæ vocem imitatum esse, ad quam cum Hercules, qui fortè illac iter faciebat, deflexisset viam, puerum esse ratus, puellam & puerum liberauit è vinculis, ac puerum Æchmagoram nominauit, at proximum fontem ad incolumitatis seruatiq; pueri & matris memoriam Cissam appell-

appellauit, cum cissam Græci picam appellarent. Hic idem Tirynthi moenia extruxit. Hic idem fossam per medios campos Pheneatici agri duxit ad quinquaginta stadia, per quam Olbius fluius, quem Arcadum nonnulli Aroanium nominabant, delaberetur innoxius. erant autem ripæ altæ ad triginta pedes. Fuit deinde Hercules Omphales Lydorum Regis filix amore captus, quare multa viro forti indecora facere coactus est: nam qui Buiridem in Ægypto, qui Antæum fortissimum athletam in Mauritania, in Hispania Geryonem, in Thracia Diomedem superauerat; qui leones vicerat; qui serpentes vel infans suffocauerat; qui latrones, qui homicidas, qui maleficos omnes ubique singulari fortitudine sustulerat; quem neque tenebræ inferorum, neque multiplicia hydræ capita, neque celerrimum ac lethiferum Cerberi venenum deterruerat, neque vlla vis periculorum vel tantillum commouerat: idem inermi Omphalæ leonis pelle concessa inter pedisequas Omphales femineo habitu indutus sedentariam artem exercuit, vt testatur Ouid. in Deianira;

*Non pudet Alcide Vestrice mille laborum,
Rasilibus calathis imposuisse manum?
Crassaque robusto deduci pollice fila:
Æquaq; formosa pensa rependit hera.
Diceris infelix sentica tremefactus habentis
Ante pedes domina pertimuisse minas.*

Dum seruiret igitur Omphalæ, Cercopas Ephesi populos bello profligauit, qui aduenientes hospites suas vineas tanquam seruos fodere cogeabant. Alij causam huiusmodi reddunt, cur Hercules Omphalæ seruiert. Dicunt ab Hercule Eurytum ad accipiendam Alcestem, quam Hercules vitæ restituerat, profectum, non fuisse acceptum hospitio, at extra Tirynthi muros fuisse proiectum; cum Hercules furore esset captus: quare vix demum Hercules à Deiphobo lustratus in grauem morbum incidit. Cum ab eo liberari cuperet Hercules, adiit oraculum, quod sibi responsum dedit, tunc liberatum iri, si venditus per triennium seruiret, ac mercedem seruitutis præberet Euryto: quare Omphalæ Lydiæ reginæ Tmoli vxori emptus seruiuisse dicitur. Fuerunt qui dixerint eum prius seruiuisse, deinde absoluto seruitutis tempore ad Troiam militasse. Habuit etiam Deianiram, quam cum Acheloo colluctatus

accepit, O Enei Ætoliz Regis filiam, quæ fuerat Acheloo desponsata. Cum verò Ætoliz fluuium esset Hercules cum Deianira transiturus, qui tum fortè ob assiduos imbres maximè excreuerat: Nessus Centaurus ultro operam suam obtulit traiciendæ Deianiræ, quam cum Nesso credidisset, ipse Hercules fluuium primus intrepidè traiecit. Sed cum adhuc in prima ripa Nessus Deianiram vitare conaretur, ab Hercule sagittis hydræ veneno infectis transfigitur: qui vt vel mortuus hostem vlcisceretur, suam vestem sanguine ac veneno illo perfusam, sanguinemq; in vasculum collectum ex vulnere Deianiræ tradidit: cū diceret illis vim inesse amatoriam, quia illa veste si indutus maritus fuisset, optimū foret remedium aduersus amores pellicum. Is flauius cū prius Euenus diceretur, mox appellatus est Centaurus post cædem Nessi, vt ait Euenor in libro de fluminibus. Eam vestem ita acceptam in opportuna tempora Deianira reseruauit. Deinde cū Hercules O Echalia subacta, raptaque Iole ad Cenaurum Eubææ promontorium appulisset, aram Ioui immolaturus erexit ob partam victoriam: misitq; Licham ferum qui Herculem vicisse, & iam appropinquare nuntiaret Deianiræ. Cum verò Deianira suspectos amores Ioles haberet, vestem à Nesso captam, tanquam antidotum aduersus Ioles pellicis amores ad Herculem misit. Deinde cum pruritus immensus, & ardor, & pustule per totum corpus exorirentur, Licham in fluuium Thetmopylis propinquum è petra præcipitauit: ipse tanquam igne lacto & furore denique correptus, cū tantos crucians perferre non posset, se in pyram in monte O Eta coniecit. Aiunt Herculem conantem vestem discissam auellere, frustra carnis simul auulsiisse. Id cū cognouisset Deianira, sua ipsius manu suspendio vitam finit. Apollodorus à Præante succensam fuisse scribit pyram, quā Hercules moriturus cōscenderat, quare sagittas dono accepit. Communior est tamē opinio quòd Philoctetes eam fuisse hæres, quia Herculem apud Dyræm fluuium sepeliuerit. Alij dicunt Deianiram non suspendio, sed Herculis claua se interfecisse, relicta filia Macaria, quā ex ipso Hercule susceperat. Scriptum reliquit Lucianus in Hermotimo vstum fuisse quidquid mortale fuit Herculi, & humanam labem, vt ita dicam, in ea pyra concrematam: quod erat diuinum, in cælum ascendisse: vt præclarè testatur Byzantius Philippus his carminibus:

~*~

ἔλυσεν τὸν Νημῆα θεῶν ἀπλῆστον ὦλισσε δ' ὑδρῶν,
καὶ τῆ πόρον κῆρυξ δ' ἀμφατὶ τὰς ἀγῶνας.

ζῶς ἤρ' ἔλκυσας, πῶλκε διὰ μῆδ' ἴσος ἔλκεν
χρῦσ' αἰμῆλα κλάσας, τρυφόντων ἔλαβον.

ἀνὰ πᾶν ἰδ' ἄλ' αὖ καμᾶς οὐ φύγεν' ἔκτατον ὄρνις
κίρβαρον ἤγαγ' ὁ μὲν αὐτὸς Ὀλυμπον ἔχε.

*Dextra ferens Nemea petijt mea: perdidit hydram,
Et taurum: malis inde cecidit apris.*

*Balsheus est captus, sunt aurea mala relata:
Geryonisque bones, & Diomedus equi.*

Angias me non fugit, non cerua, Volucres:

Cerberus eductus: nunc sed Olympus habet.

Relicti sunt autem multi ab Hercule filij. Siquidem & Afer ille, à quo Africa vocata est, genitus fuit ab Hercule: & Acelus, à quo vrbs Lyciæ Acela fuit dicta, filius fuit Herculis & Malidis lenæ Omphales: & Bentus, qui Bentefio postea Brundusio nomen dedit, ut scripsit Diocles in mutatis nominibus urbium: & Lanius & Camirus ex Iole suscepti: & Lydus, à quo Mæonia Lydia dicta est, ut à Camiro Camirus prius vrbs Rhodos: & (ut quidam voluerunt) Lanius ex Omphale: & Hyllus è Melita Ægæi filia fluminis, quæ in insulæ & oppido in insula nomen dedit: & Scythes, qui nomen dedit Scythiæ, quem suscepit è muliere Semiuipera: & Hylus è Deianira: & Sardus, à quo Ichnusa Sardinia postmodo vocata est: & Olynthus, qui nomen dedit vrbi à se extructæ: & Macaria, à qua Cyprus vocata est: & Hippolochæ ac Bdella, ut alios multos silentio prætermittam; quippe cum multas rapuerit ad libidinem. nam Astydamiæ occiso patre Ormeno rapuit, è qua nouem filios suscepit: & Astyochiam, de qua suscepit Tlepolemium: & Pyrenen in Pyreneo monte ab ipsa vocato compressit, filiam Bebrycis, quæ fuit postmodo ibi sepulta. Hercule vnum ex duodecim Dijs Græciæ fuisse testatur Herodotus in Euterpe: ἡρακλῆος δὲ πᾶσι, τίς ἐστι τὸν λόγον ἤκεται, ὡς ἔστι τῶν δωδεκάθεων: de Hercule autem quid vnus esset è duodecim Dijs. Qui etiam Dionysum & Panem & Herculem omnium Deorum maximè recentes à Græcis fuisse existimatos scribit. Alij hunc vnum ex Idæis Dactylis fuisse censuerunt, alij primi Iouis, alij tertij filium. quod ideo accidit, quia plures Hercules fuerunt, ut testatur Cicero libro tertio de natura Deorum hoc pacto: Quanquam, quem

potissimum Herculem colamus, scire sanè velim: plures enim tradunt nobis ij qui interiores scrutantur, & reconditas literas: antiquissimum, Ioue natum, sed antiquissimo item Ioue. nam Ioues quoque plures in priscis Græcorum literis inuenimus. Ex eo igitur & Lisyto est is Hercules, quem concertauisse cum Apolline de tripode accepimus. Alter traditur Nilo natus, Ægyptius: quem aiunt Phrygias literas conscripsisse. Tertius est ex Idaris indigenis, cui inferias offerunt. Quartus Iouis est & Asteriæ Latonæ sororis, quem Tyrij maximè colunt, cuius Carthaginem filiam ferunt. Quintus in India, qui Belus dicitur. Sextus hic ex Alcumena, quem Iupiter genuit, sed tertius Iupiter. Cùm tot fuerint Hercules, omnium reliquorū res gestæ vni Alcmenæ filio tribuuntur. Hunc eundem inquirunt de tripode cum Apolline decertasse, cui cùm Delphos venisset, vt ob mortem Iphiti expiaretur, Xenoclea Dei interpretres responsum dare noluit, quòd esset corde pollutus. Tunc igitur Hercules sublatum è templo tripodem asportauit, quem cùm repereret Apollo, grauis pugna fuisset cōmissa, nisi Latona & Diana Apollinem, Minerva Herculis iram placasset, vt ait Pausanias in Phocicis. Fuerūt qui dicant Hercules ad triginta fuisse. Dicuntur cōplures fuisse filij, quos ex varijs mulierib. Hercules suscepit quos omnes hic recensere foret superuacaneum, cū multos connumerant Apollodorus Atheniensis lib. 2. Bibliothecæ. Postea verò quā inter Deos fuit receptus, illi conciliata est Iuno, atque Heben filiam in matrimonium dedit, quorum nuptias Plato præstantissimus poeta comicus commemorauit. Memoria proditum est ab Ibyco calida lauacra inuentū fuisse Herculis, quibus ille diuturno labore defessus plurimum vteretur, quæ sibi à Vulcano fuerint indicata. At alij, inter quos Pisander, ea Mineruæ munus Herculi data dixerunt. Primus omnium mortalium ciuitates dicitur Hercules facere inuenisse, & inuentas additis populis adauxit, certaminaq; instituit, cū ceteros mortales vi corporis antecelleret, vt ait Strabo lib. 8. Hūc aiunt præterea voracissimū fuisse, quippe cū per Dryopas iter faciens, quo tempore pincerna pugno occiso necesse fuit cū Deianira è regione Oënei exulare, vt diximus, filium fame infestante ac Licha pedagogo illum requirente in Thiodamantem inciderit, taurum Thiodamantis arantis à iugo solutum iugularit, & totum eodē die deglutiuerit apud Dryopas cum

cum id etiam prius fecisset apud Litidum urbem. Quamuis autem nonnulli parum cibum a Thiodamante petiuisse, quod cum ille negasset, ut sunt multa ingenia rusticorum, Hercules iratus alterum e bobus a iugo soluens Dijs mactauit, atque conuiuium fecit. eius iniuriam & ingluuiem & voracitatem ita expressit Callimachus in hymno in Dianam:

ἔλαρ ἔγχευγὴ περὶ πόδων γυῖα θιωθεῖς
 πῶσαι ἀνθρώπων ἵτιοι πάρα νοδὺς ἐκείνῃ,
 τῇ περ ἀροτριᾷ σὺν ἡνέτατο θεοδάμαντι.
*Non hic in Phrygia sub quercu membra leuatus,
 Atque Deus factus, sit edax minus: alius at illi
 Est eadem, taurum qua quondam Thiodamantis
 Edit planitiem cum lati scinderet agri.*

Quæ sanè non minor fuit, quàm illa Daphthidis, quæ est apud Solubium in his:

ἔτος δ' ἐκείνῃ πᾶσι παράπλετος νόθος,
 μητρὸς δ' ὁπίσας ἡ τεκοῦσ' ἐπίσταται
 ἰδὲ μὲν ἄρτες θρῆς ὅλεος καὶ θηλίας.
 τῇ δ' ἰσχυραὶ ἡμίρας, πίνε δ' ἄμα
 καλὸν μετρητὸν τὸν ἀκάμφορον πίθον.
*Hic filius qui natum eius est nothum,
 Cuius parentis, illa scit qua hunc edidit;
 Cistam vorat tres ille totas panium
 Parnæ die: mox ebibit magna merum
 Simul metreta seu magis decamphori.*

Nam mirificam fuisse Herculis voracitatem vel illa nobis possunt esse argumento, quæ scripta sunt à suauissimo poeta Epicharmo in Busride his carminibus:

πρῶτον μὲν αἰὲν ἰδοὺτ' ἰδὼς νιν ἀποδάσσει.
 βρέμει μὲν ὁ φάρυγξ ἰνδὸς, ἀραβῆ δ' αἰγιάδες,
 φοφῆ δ' ὁ γέφυρος, τῆς τε γ' ὁ κωδῶν.
 σὺ δ' ἰδὲ ταῖς ῥήσιν κινεῖ δ' ἔατα,
 τὴν περ ἀπόδωκε μὲν ἔδιν ἡτίαν.
*Illum si edentem videris, strepunt gena.
 Intus sonat guttur, sonat maxilla, dens
 Stridet caninus, sibilant nares, mouet
 Aures solent armenta sicut, haud minus.*

Fama est Herculem in Triphyliam regionem Eleorū profectū habuisse controuersia de voracitate cū Lepreo Pyrgæ filio,

ut inquit Hesiod. in Ceycis nuptijs : atque , cum . . . etq. bouem in epulas occidisset, ^{Lepreus calido} fuit tardior aut imparatior edendo inuentus; sed cum post epulas vetum esset ad pugnam ob indignationē æmulæ virtutis, Lepreus cecidit ob vim Herculeam. Cum verò mœstus Thiodamas amisso tauro recessisset, multa que fuisset Herculi ob illam iniuriam imprecatus, mansit postea ritus apud Lyndios ut bos arator cum multis dirarum imprecationibus Herculi cognomine Burhœnæ mactaretur. Postea verò fertur Thiodamas in urbem Dryopum profectus Dryopas ipsos armatos in Herculem eduxisse, in eamque necessitatem compulisse Herculem, ut vel Deianiram armare necesse fuerit, quæ etiam dicitur in mamilla fuisse læsa. atque cum hos demum superasset cæso ipso Thiodamante, rapuit eius filium Hylam in seruitutem, ut scripsit Pherecydes lib. 3. Post verò propter latrocinia vniuersam illam nationem ad Trachinem Thessalicam urbem duxit ad habitandum, & ad montem Oërā, qui montibus Phocidis est vicinus. Habuit ipsum Hylam inde in delicijs, ita ut nemo propè fuerit mortalium ab eo tempore, cui nomē Hylæ fuerit ignotum. nā cum vnā cū Argonautis in Colchidē nauigaret, Hylāq; aquatū misisset, fertur in Cium vsq; excucurrisse ad Hylam requirendum, quoniā ille post certū probabile temporis spatium non amplius redire visus est. scriptū tamen fuit ab Ephoro in lib. 5. quod Hercules sponte mansit in Lydotum regione Omphales causa. Dionysius Mytlenæus neq; illū in Colchidē suscepisse quidē nauigationē inquit, nedum non opē tulisse Iasoni in ijs quæ tractauit cum Medea. Herodorus & Herculem & alios nonnullos heroas exemit ex illorum numero, qui fuerūt participes illius Colchicę expeditionis. Hesiodus in Ceycis nuptijs Herculem ipsum exiisse aquarum in Magnesium scripsit iuxta vocatas Aphetas, quæ ita dictę sunt, quod ibi relictus fuerit. Anticlides lib. 2. rerum Deliacarum Hylū Herculis filium amissum fuisse scripsit, cum iussisset aquatum, neq; amplius reuertisse. nam profectō neq; mirum est Herculem id in Thiodamantem commisisse, cum in multos fuerit iniurius, & ob negatam sibi Iolen deuastarit Oëchaliā, Hylamq; catamitum tam celebrem habuerit, ut nemini Hylæ nomen sit ignotum: cumque ebrius fieri nonnunquam consueuerit, ut testatur Damages his carminibus:

berum ad se adducere. Hunc fabulati sunt quinquaginta habuisse capita tria canina, reliqua & caudam draconis. Hercules igitur sacrificiis Diis ritè peractis in Tanaro promontorio antrum subiuit, traiecitque Acheronte, & reliquis inferorum fluminibus, Theseum super saxo sedentem & Pirithoum inmemm: sed quia sponte & consultò Pirithous eò accesserat, illum ibidem reliquit; Theseum, quia necessitate coactus fuerat, liberauit. Tum Menœtium Ceuthonymi filium, inferorum bubulcū, quia capturo Herculi Cerberum repugnaret, interemit: nam ubi colluctari cum illo incepisset, ita Menœtiū Hercules obstrinxit, ut omnia eius ossa confregerit. Inuenit autem Cerberum in lumine inferorum, qui viso Hercule statim ad solium regis inferorum confugit: quem pelle leonis & thorace tantum munitus Hercules cepit, quamuis nullum esset eius morsus remedium, cum subita vis veneni vel in ossa continuo penetraret. Fabulantur Herculem cum ad inferos descenderet, in ripa fluminis Acherontis albam populum inuenisse, atque ex ea coronam sibi fecisse, ut testatur Olympionicus in libro de plantis, cuius pars foliorum exterior ob inferorum locorum caliginem facta est nigra. mansit postea inde consuetudo ut sacra arbor illa Herculi putaretur, & in sacrificiis Herculis coronarentur sacrificantes ramis populeis, & (ut scripsit enarrator Theocriti) præmia etiam victoribus certaminum in coronas parabantur rami populei, quia multa certamina Hercules absoluisset. Cerberum igitur per Trœzenē ad Eurystheum deduxit: quem scripserunt Euphorion & Herodotus per Heracleam, quam Acherusiam vocant incolæ, adductum, atque cum primū lucem sensisset, vomuisse, ex quo vomitu natum fuit aconitum. est autem aconitum herbarum radix parua, similis gramini, cuius potus est amarus, atque totum os stypticum facit, cor mordet, spiritum incidit ob frigus factum pulmonem, venter implet flatibus, crebramque percussione excitat circa tempora, hominesque facit amentes & stupidos, ut scripsit Cyrenæicus Apollodorus. quod aconitum ita vocatum fuit, ut ait Theophrastus in 2. plant. quod in aconis siue cotibus fuit inuentū, quas cotes alij in Heraclea, alij in Tanagra, alij in Hermione nasci dixerūt. dictum est aconitum pardalianches præterea & myocetōnū, quia parda & mures enecet. Fuenūt qui dixerint Cerberū ad Eurystheū ductum statim iussū fuisse ad inferos

teressent: quia sitiēti Herculi cū boues Geryonis per Itali-
am duceret, respondit mulier se aquam dare non posse, quia
fœminarum celebraretur dies, neque ex eo apparatu fas esse
viris gustare: qui sacrorum ritus seruabatur in Italia. erat au-
tem illa sacrorum cōsuetudo, vt inter sacrificandum Deorum
laudes, & res ab iis Diis humano generi vtiliter inuentæ, vel
præclarè gestæ cantarentur: cuiusmodi est id apud Virg. libro
8. *Æneid.* quod recitatum est à nobis lib. primo, cū hymno-
rum antiquorum vsum explicauimus. Mirabile est autem il-
lud, quod scribitur à Corn. Tacito hoc pacto libro 12. interea
Gortazes apud montem, cui nomen Sambulos, vota Dñs loci
suscipiebat, præcipua religione Herculis: qui tempore statuto
per quietem monet sacerdotes vt iuxta templum equos vena-
tui paratos sistant. Equi vbi pharetras sagittis plenas accepere,
per saltus vagi nocte demum vacuis pharetris multo cum an-
helitu redeunt. rursus Deus quas syluas pererrauerint noctur-
no visu demonstrat, reperiunturque fusæ passim feræ. *Ægy-
ptiacarum* rerum scriptores affirmant *Ægyptij* Herculis ma-
gistrum fuisse Linum, eum qui prior rhythmos & melos in-
uenit, maximeque in poetica facultate excelluit. eius tres disci-
puli celebres præter ceteros fuerunt, Orpheus, Thamyris, &
Hercules. Aiunt Herculem ingenio paulo tardiorē cū per
plagas ad disciplinam impelleretur, cithara interemisse ma-
gistrum. Deinde grandiorē factum cū excelleret insigni
fortitudine, diu peragrasse, columnamque in Libya statuisset
quem dicunt etiam bellum aduersus Gigantes cū Diis ges-
sisse. is videtur cū *Ægyptio* minimè conuenire. Nam Gigan-
tes nati sunt ante Troiana tempora, vel potius, vt aiunt *Græci*,
cū prima generatione hominum, quod tempus continet
quædam millia annorum. claua enim & pellis leonina conue-
nit antiquissimo Herculi, quod illis temporibus arma non-
dum essent inuenta, atque pugnaretur lignis, & corpora pro-
tegerentur pellibus feratum. Dictus est (vt aiunt) nō quod per
Iunonem gloriam nactus sit, vt scripsit *Matris*, sed quod alter
alterius iunior res gestas imitaretur, cui rei argumēto est quod
terram multis feris expurgarit, cū vel ante Troiana tempo-
ra maxima pars terræ esset facta habitabilis ob cultum & fre-
quentes ciuitates. Hæc fere sunt, aut non multo plura his quæ
ab antiquis scriptoribus de Hercule commemorantur: quæ
quoniam

quoniam sunt in ore omnium, breuiter recensere volui, neque in rem in mentibus omnium confirmatam, superuacanea adducere testimonia. Ceterum Eurystheus post mortem Herculis ob metum coniurationis, ac memor illatarum iniuriarum, omnes Heraclidas insecutus est, quos, cum Athenas confugissent, mox ab Atheniensibus per legationes expetiuit, bellum etiam minatus nisi suis legationibus dederentur. Iolaus, qui iam mortuus fuerat, audita apud inferos tam foeda Eurysthei petitione, dicitur veniam & facultatem reuiuiscendi in visionem Heraclidarum à Plutone impetrasse: quare reuiuiscens trucidauit Eurystheum, ac statim postea remortuus est.

Nunc quid per hæc significetur, breuiter inquiramus. Hercules, quem gloriosum ob Iunonis odium possumus interpretari Iouis & Alcumenæ dicitur fuisse filius: qui sanè nihil aliud est, quàm probitas, & fortitudo, & virium præstantia tum animi tum etiam corporis, quæ vniuersa vitia ex animo depellit & profligat. Patet hoc autem ex ipsorum nominum interpretatione. dictus fuit primum Alcides, quia ἀλκὴ vim significat: idemq; filius Alcmene, quippe cum αἰσος etiam strenuitatem significet. Hercules igitur siue animi fortitudo, strenuitatis & Iouis diuinæ scilicet bonitatis filius, sibi gloriam immortalem apud vniuersos homines comparauit: quod cum fecisset Iunonis stimulo, meritò & à Iunone & à gloria nomen obtinuit. Est enim Ἡρῆ Iuno, at κλέος gloria. Alij nullam Iunonis mentionem fecerunt in hoc nomine explicando, cum gloriam fuisse vniuersis mortalibus Herculem diximus, sicut illud oraculi responsum significauit:

Ἡ γὰρ ἀνθρώποισι φέρων κλέος ἀφθιτον ἔξας ὁ Ἡράκλεις.
Gloria semper erit mortales inter bonisq; Alcide tibi.

Et illud;

Ἡρακλῆϊ δὲ σὺ φεῖρος ἐπ' ὠνυμεν ἱερονόμαζ'.

Ἡ γὰρ ἀνθρώποισι φέρων κλέος ἀφθιτον ἔξας.

Te vocat Heraclem clarus cognomine Phæbus.

Quod tua perpetuum mox gloria vincet in æuum.

Alij ἀπὸ τῆς ἀρετῆς à virtute scilicet hoc nomen deductum crediderunt, cum Hercules fortitudo sit, & prudentia, & ratio quæ est nobis, & constantia: quæ quoniam sine diuina bonitate, optimoq; animi affectu nemini contingunt, ideo

Iouis filius Hercules dictus est, & Alcmeneæ siue constantiæ. omnis enim probitas & patientia indiget in rebus aduersis, aut in voluptatibus superandis & diuina bonitate tanquam duce, qua gubernetur, cum nulla vis humana satis sit per se potens. Illa verò quæ de ortu Herculis & Eurysthei traduntur, ad vim astrorum spectare ego crediderim: quòd esset felicissimorum planetarum in loco fortunato cõiunctio, quæ imperium portenderet, cum nasceretur Eurystheus: at cum Hercules, gloriola quidem, sed interueniente alio planeta, laborum & periculorum plena. cum verò vis illa siderum clam agat in nobis, nosque imbuat pro vi & natura primi aeris, quem nascentes haurimus, datus est locus fabulæ, quòd Iupiter iurauit, ut qui primus nasceretur alteri imperaret, & quòd Iuno cum retardasset Herculem, eiusque ortum in decimum mensem prorogasset, facit ut hic parere cogeretur, semperque aduersariam lunonem habuerit. Nam si quis natus fuerit sub felici siderum horoscopo, ita affecti aeris primum vim hauriens, ad ea propensus est ad quæ vis illa siderum impellit: quòd si maligna vis illa sit & stellarum coniunctio, moderatione consiliorum in melius verti potest. Fuit à Chirone semiuiro & semibelua eruditus, quia principem oporteat & legum & armorum vim ac tempora cognoscere. Alij sic interpretantur, quòd Iupiter sumpta Amphitryonis forma Herculem generauit, quoniam homo sit tanquam instrumentum, at vis diuina ac siderum tanquam opifices ad procreationem clarorum virorum. nam neque Hercules, neque quispiam illustris esse potest sine Ioue, quoniam omnis potestas, omnisque præstantia solo sit à Deo. Parentum autem beneficium quia minimum est si cum beneficiis diuinæ bonitatis conferatur, ideo dictum fuit, quòd Hercules est Iouis potius, quam Amphitryonis filius. Primum igitur omnium periculorum fuit Herculi propositum geminorum anguium, cum adhuc esset parus. quid per hos angues intelligamus? æmulationem virtutis alienæ, quoniam subfrigida propè omnis est virtus, quæ ad alicuius imitationem non contendat. Omnium laborum igitur meritò fuit initium Herculi ab anguibz, quoniam cum puer adhuc esset, gloria & rebus gestis præteritorum Heroum ad illos virtute sua vel imitandos vel etiam superandos inflammabatur: quippe cum omnis virtutis, omnisque nobilitatis initium sit in teneris animis appatens

apparens amulationis ad virtutem vestigium. ubi quis igitur ita fuerit ad virtutem incitatus, primum omnium monstrorum superbia & ira & arrogantia & furor animi placandus est, qui leo est Nemeus, & in sylua inscitiae nostri animi pascitur, omnesque virtutes populatur. Neque tamen post placatos hos animorum motus, tranquillitatem per vniuersam vitam consequimur, cum multae voluptatum insidiae aduersus nos insurgant: circo post placatum leonem, Thespj filiae oblatae sunt Herculi, quas vna nocte omnes constupraret. Quid Minyas, aut Lycum, aut Centauros, aut apros domitos, aut equos Diomedis in hospites saeuientes esse credamus, nisi crudelitatem & omnes illegitimos animorum motus repressos? Quid Theseus est, aut Prometheus, aut alij complures à praesentibus malis liberati, nisi viri boni liberalitatem & beneficentiam in omnes iniquè oppressos conuenire? nam duae sunt iustitiae partes, vna ne nos iniuriam inferamus, altera ne inferri ab alijs patiamur, si possumus, & iniquè oppressos subleuemus. Sed quoniam omnib. in negotiis pernecessaria est temperantia, quia ex vno quouis scelere multa turpia oriri solent, dictus est Hercules hydrae capita omnia vno tempore extinxisse. Idem suae peregrinationis terminos columnas in Iberia in extremis Gaditum oris statuit, quia nullus locus virtuti sit inuius, cum virtutis gloria vel ad extremos homines habitatae terrae perueniat. Hic idem post tot superata pericula, post tot latrones de medio sublato, post purgatum horrendis monstris orbem terrarum, Omphale amore captus multa turpia, & primis rebus gestis indigna commisit. cur haec literarum monumentis tradita sunt? aut cur ad posteros transmissa? vt nos commonefacerent antiqui sapientes viro bono semper esse vigilandum, quia si parumper oculos à virtute deflexerit atque conuiueat, ab appetentia tanquam à rapidissimo fluuio, ad libidinem, & ad illegitimas voluptates defertur, suapteque natura prolabitur. Hic propter muliebres amores postea in crudelissimum mortis genus incidit, quoniam voluptatum finis est omnium dolor & miseriae. Ob praeclaras virtutes primum vt Heros, deinde vt Deus post mortem ab hominibus cultus fuit: quod omnis virtus inuidiam in se concitat: qui enim virtutem superare aliorum se non posse sperant, tum demum se felices arbitrantur, si illam aliquantulum saltem dicendo obscurarint. at ubi cessat

eius autor virtutis, tunc etiam invidia cessat inter mortales, maiorque gloria virorum bonorum post mortem enitescit. cum igitur vel appetentia rerum suarum & illegitimarum, vel invidia mortalium res gestas cuiusque opprimere & obscurare possit, merito dictum est id ab Euripide in Andromache.

χρὴ δ' ἄπορ αἰδῶν ἔλθειν βορρῇ

πρὶν ἀνταρξάντος τοῦ τελευταίου ἴητ,

ὅπως παρὰ σπῆς ἡμῶν ἔξῃ χεῖρ.

Nullum beatum dixerim mortalium,

Supremum antequam dies iluxerit,

Et noneris quo pacto adiuuit inferos.

Fuerunt tamen nonnulli qui res ab Hercule gestas ad historiam retorserint: sicut illud est de Augia. Dicitur Augias Solis fuisse filius, tantumque habuisse armentum, & tot greges, ut maxima pars agri fimo obducta otiosa & inculta iaceret: nam quidam tradiderunt ibi stabulari consuevisse tria millia bouum, quod stabulum nunquam fuerat purgatum. Hercules igitur vel aliqua parte agri, vel alia quavis mercede sibi promissa Alphæum fluvium in ea loca diuertit, omnemque fimi copiam deleuit. Deinde cum regio ad fertilitatem rediisset, stabula Augiæ purgasse dictus est. Augias mercedem illi negavit, quia videretur nullum propè laborem sustinuisse iis stabulis purgandis: nam insuli plerique non animi, sed corporis viribus, & laboribus præmia proponunt. Eodem pacto Geryonem tricorporem dixerunt, quia tres essent fratres vnanimes & consentientes in omnibus, vel (ut putarunt alij) quia tribus insulis Hispaniæ adiacentibus imperaret, Ebusæ scilicet, & minori, maioriq; Balearicæ. Hic cum naualibus, terrestribusque copiis plurimum posset, dicitur habuisse canem bicipitem. Antæum Libycum ob peritiam loci vincere in regione non potuit, at extra patriam facile superavit. Fuerunt item qui hydræ multorum capitum fratres multos concordēs crediderint, quorum vno extincto multi videbantur insurgere propter apparatus bellicos semper recentes & validiores. Quod attinet ad mala Hesperidum, & ad Atlantis laborem, dicunt Atlantem magistratum gerentem in quandam rerum maximarum aliquando incidisse difficultatem, qui Herculis sapientissimi hominis consilio rem præclare transegisset, tres oues Herculi largitus est: quod munus, ut ferebant ea tempora, non parum

rum erat honorificū. cum verò μῆλα & oues sint, & mala fructus apud Græcos, locus datus est fabulæ. atq; ad harum fabularum cognitionem non parum pertinere illam epistolā putauimus, quam superioribus diebus ad virum clarissimum Senatorem Venetū Matthæum Benibū misimus. ita verò se habet:

*Quòd reditu ad ætus à tanto pondere rerum
Quantum res patria imposuit tibi publica, labori
Nam labor assiduus fertur domitare leones.
Hinc iubet alternè luci succedere nūctes
Natura alma parens seruandu prouida rebus.
Hinc & Atlanteos humeros recreasse labantes
Dicitur Alcides, tenuit cū pondera mundi.
Fabula sustinuit quòd Atlas flammantia celi
Astra: magistratus, & publica pondera gessit.
Crede mihi multo est cunctis felicior vnus
Qui faciles sine lite dies, sine murmure vulgi
Præterit, haud iussus varias audire querelas.
Si quis in humanis rebus felicius optat,
Rusticus expellet dum totus desinat amnis.
Vel nihil est homini felix, vel sola quies est:
Qua nulla sinceræ tamen conceditur: ac te
Vel tua sollicitant, vel amici incommoda semper:
Et si alibi excreta vellantur vomere sylua,
Consurgunt alibi. Sunt quos non ulla fatigat
Ambitio, sed vexat amor furiosus habendi,
Nec quidquam se oculis anro incundius offert:
In quo congesto mox credunt esse quietem.
Falluntur miseri: mens est qua sola quietos,
Sola facit claros. argenti splendor & auri,
Prædia, nobilitas, animo depellere curas
Non possunt, populi aut fasces, aut purpura Regum.
Nec tamen vna potest animum fecisse serenum
Contemptrix auri mens, ambitione remota.
Hæc ubi vitæ, discrimina plurima vitæ
Occurrent, animumque trahent hinc semper, & illuc.
Si quem fugit amor nummi, si fugit honorum,
Blanditur somnus, Vinum, Venerisque cupido:
Aut vitam infestat furor implacabilis iræ.
Turpe quidem vinci his animorum moribus, iræ*

Principiū obsta: subeat te cedere nolle
 Fluctibus irarum: facilis medicina reperta est.
 Sin quacunque rapit gravis impetus, hac patiare
 Deiecta ratione trahi, Velut orba magistro
 A Equora percurru pelagi spumantis a puppi,
 Quocunque arbitrium ventorum derulit: atque
 Multa facis, qua pacatum fortasse pigebit.
 Nil aliud Scyllam est rabiis vitare per undas
 Succinctam canibus, nil & vitare Charybdis.
 Hic animi furor est Cyclops, qui mentis in antro
 Delitet, hunc tu vince dolus, hunc stipite adure,
 Hunc ratione doma, sic vitus denique discet
 Qua iura hospitij: quam sit crudelibus almus
 Iupiter hospitibus vindex, nam sicca tyrannos
 Paucos fata iubent Ditis succedere telis.
 Herculeus labor, & nodoso robore clava,
 Nil sinit horrificum: Vel qui Minosia Creta
 Monstra domat, fertur de Diu & natum sterque.
 Si domites iram, Vincisq; & carcere franges,
 Inde Voluptatum illecebra, blandique susurri
 Circumstant: simul ista tibi vitare necesse est.
 Ne te Sirenum cantus, neu pocula Circei,
 Inuerti faciant Variarum in monstra ferarum.
 Vita hominum infelix, quod circumsepta tenetur
 Hostibus innumeris: occumbere turpiter aut est
 Cuique opus, aut magnam referet victoria laudem.
 Barbaricus quid enim denique proderit armis
 Qua sol consurgit, Vel Iberis conditur undis,
 Imperio regere: aeternum si pectore bellum
 Victorem infestet? captiuum blanda Voluptas
 Si trahat hunc, nullam meruit victoria laudem.
 Otia solus ages, tranquillaque tempora vita,
 Vincere qui norit surgentia pectore monstra,
 Ex animo curas & propulsarit inanes.
 Fortè magistratus transiit tempore ducis
 Otia priuatus: priuatum munera possunt
 Pieridum mulcere, domestica fortè requirit
 Res domini curam: curam concede parumper,
 Denique si cessat cui rerum publica cura,

Ille

*Ille magistratus in sese exerceat, & qua
 Tempore praterito transegit, panderet. alia
 Omnia si recte, nuncam Dijs immolet agnam.
 Hic valet intrepidus cælum, sedesq; Deorum
 Susplicere; implacidis hic se committere Ventis.
 Fortuna furias, & inevitabile fulmen
 Alma Iouis tenuit Virtus sibi conscia recti.*

Verum, ut ad mala Hesperidum redeamus, quidam dixerunt à nymphis Herculi fuisse donata, cum draconem custodem cecidisset, quia Draco pastor fuerit violentus planè homo, & immitis aduersus omnes. Huius oues mala dicta sunt aurea, cum essent oues aurei coloris. Cur post omnes victorias, post tot terræ, marisque labores, post superatos tot latrones, tot maleficos, tot violentos hospites, ipse Lydorum reginæ tam turpiter seruasse dicitur: quia magis periculosum est ne voluptatibus, quàm difficultatibus, plerumque vincamur: magisq; gloriosum est seipsum vincere, & animi impetus refrenare, quàm vniuersum terrarum orbem sibi subijcere. Neque quisquam vir bonus planè dici potest, nisi qui per summam innocentiam, vitæque integritatem suos dies vsque ad extremum transegerit. Alij nihil aliud esse Herculem, quàm solem crediderunt, qui propter imagines Zodiaci, duodecim labores absoluisse dicitur: cuiusce rei illud argumentum faciunt, quia Geryon filius Callirhoes & Chrysaoris, siue Pegasi filius, ipsa est hyems. huius boues Sol ab Oceani extremis partibus in habitatas terras adigit, quia tonitrua & fulgura & fulmina ex humoris exhalatione nascuntur, & ex Oceano præsertim. Dictus est enim Geryon ἀπὸ τῆς γερῦς, quod fremere significat, quod proprium est hyemis. Cum verò sol omnia accedens per signiferum ad ortum excitet, ac pubescere faciat, idcirco Heben illi uxorem à Iunone ab ætis temperamento scilicet datam fuisse dicunt. Alij crediderunt per Geryonis fabulam, qui multa crura & plerasque manus ac oculos haberet, quæ vnico consilio gubernarentur, concordiam ciuium significari, quæ inexpugnabilis propè efficitur vbi omnes iustis animis in vnum conspirant, velut ait Plutarchus in Politicis. Atq; ut summatim colligam, illa quæ tradita sunt de Hercule, non solum ad Solis naturam, sed etiam ad humanæ vitæ institutionem, tradita sunt: quippe cum frustra alioquin laudes Herculis commemoraretur, cum

illa monstra, quæ dicuntur ab illo fuisse domita, neque ita esse potuerint; neq. si fuissent, nobis obessent, ut ait Lucretius lib. 5. in his:

*Quid Nemeaus enim nobis nunc magnus liatus
Ille leonis obesset, & horrens Arcadius suus?
Deniq. quid Cretæ taurus, Lernaæq. pestis,
Hydra venenatis posset vallata colubris?
Quidve tripeltora tergemini & Geryonai?
Quid Diomedæ equi spirantes naribus ignem,
Thracem, Bistoniasq. plagas, atq. Isinara propter,
Tantopere officerent nobis? & cunctiq. timenda
Vnguib. Arcadia volucres Stymphala colentes?
Aureaq. Hesperidum seruans fulgentia mala
Asper, acerbatusq. immani corpore serpens,
Arboris amplexus stirpem? quid deniq. obesset,
Oceanus propter litus, pelagiq. sonora,
Quo neq. nosset, adei quisquam, nec barbarus audet?*

Quod si quis ea quæ dicta sunt à nobis hæctenus, diligentius considerauit, patebit profectò tum ad mores & ad vitam hominum rectè instituendam: tum etiam ad Solem, illa quæ narrantur de Hercule, spectare. Ac de Hercule satis, nunc de Acheloo dicamus.

De Acheloo.

CAP. II.

ACHELOVS Ætolix Rex fuisse dicitur, qui in Thoante fluuiio vocato, ut ait Strabo lib. 10. è Pindo monte otto, Ætoliamq. ab Acarnania determinate, & in sinum defluente, Maliacum,mersus, fluuiio nomen dedit: qui fluuius ab ipso rege postea fuit Achelous nuncupatus. Plutarchus in libello de fluminibus Thestium à Thestio Martis & Pisidices filio vocatum fuisse fluuium scribit: qui Achelous postmodum ab Acheloo filio Oceani & Nymphæ Naidis ibi merso fuit vocatus. Hic fluuius in mare Echinadum insularum influit, ut testatur Herodotus in Euterpe: quarum dimidium propè continentem fecit. Alcaus Oceani & Terræ filium esse sensit, ac Heceus Solis & Terræ: Nymphis in primo Heracleæ, Thetidis & Terræ. Fabulantur hunc fluuium Deianiram Oënci Ætolorum regis filiam in matrimonium poposcisse, quæ etiam sibi fuerat promissa: verum cum Hercules in agrum Calydonium

nium

fuit Augias se decimam partem omnium animalium esse daturum, si eodem die stabulū illud purgasset: quod id fieri non posse vllō pacto videbatur. Deinde cum Augias pro purgato stabulo se mercedem daturum negasset protulisset, ab eodem Hercule sagittis conficitur: filiusque Phyleus, qui Dulichium profugerat, quoniam iniquum esse facinus patris dixerat, in regnum patri adiuvante Hercule successit. Fuit autem Augias Solis filius, ut dicebatur, ut alij putarunt Neptuni, ut alij Phor-bantis & Hirmines, ut alij Nyctei, alij Epochi, è cuius oculis radij solaribus similes effluere dicebantur. quamvis quidam putarunt post absoluta certamina duodecim Hercule bellum Augiae intulisse, at non post factum continuò ob denegatam retentamque mercedem. Augia verò caeso Hercules è spolijs Elidis certamina Ioui Olympico instituit, quae Olympica appellavit: quae quinto quoque anno agebantur, ipseque prior volentes omnes ad certamen prouocavit. Verum neque hunc laborem Eurystheus inter duodecim recepit, quia spe mercedis illum absolvisset. Deinde cum Hercules audiuisset iuxta Stymphalum Arcadiae lacum, apud quem Iuno educata fuit, eratque celebre Dianae templum, aues esse quae humanis carnibus vescerentur, ad has caedendas iussus accessit. Fuerunt qui dixerint Stymphalides vocatas aues non à Stymphalo lacu, vel flumine, vel palude Arcadiae Stymphali, sed heroe quodam Stymphalo, cuius & ipsius uxoris Aues vocatae filiae fuerunt, ut sensit Mnaseas. Has occidit Hercules, quod ipsum hospitio non accepissent, acceptis tamē Molionibus. Alij & aues has fuisse memorant, & non sagittis caesas, sed, cum iuberetur tantum abigere, crepitaculorum aëneorum à Pallade acceptorum tinnitu ab Hercule exterritas in Aretiam insulam ex Arcadia conuolasse, ut sensit Pisander Camirensis, & Seleucus in miscellaneis, & Charon Lampfacenus. Has etiam Ploidas vocarunt, ut ait Apollonius lib. 2. Argonaut.

ὅτι καὶ Ἡρακλῆς, ὁ πρὶν ἔλθων ἐν Ἀρκადίᾳ,
πλοῖδας ὄρνιθας στυμφαλίδας ἰδὼν ἐν λίμνῃ
ἑσπιάσας τὸ ξοῖσι, τὸ μὲν τ' ἰγὼ αὐτὸς ὄρωπα.
ἀλλ' ὅτ' ἡ χαλκείῃ πεταγὼν ἐν χερσὶ τινάσων
δ' ἐπὶ σκαπῆς περιμήκτος αἰδὲ φέροντο
τῆς ἀτυρῆας ὑπὸ δέματι κικλυσθῆαι.

Sed neque ut Arcadiam petere vis Hercules, arcu.

*Hic prius Herculeum robur mihi cernitur: olim
Hunc Alcmena Iouis peperit coniuncta superno,
Cum latuit Phœbus longas res ordine noctes
Continuas, carnisq; die sol, lumine soles.*

Aliunt enim Alcmenam Thebani Amphitryonis fuisse uxorem, qui cum aduersus Teleboas Ætolizæ populos militaret, & exercitum duceret: quia ita nubenti Alcmenæ promiserat, quod fratris eius eadem vlcisceretur, huius captus amore Iupiter sumpta Amphitryonis forma, ut ait Plautus in Amphitryone, domum ante diem ingressus, illa per fraudem, ne vim inferret, potitus est. Nam Teleboæ Taphum insulam vnam Echinadum incoluerunt, qui prius habitabant Acarnaniam. hi cum essent rapacissimi, omnibusque infesti, Argos profecti Electryonis patris Alcmenæ boues abegerunt: qua ex re orto prælio & ipse Electryo & eius filij in ea pugna ceciderunt. etenim ut scriptum fuit ab Herodoro, qui bellum illud descripsit, quatuor filij ex Andromeda Perseoque nati sunt: Sthenelus, Mestor, Alceus, Electryo, qui communi imperio post Persei mortem regnarunt. E Mestore nata est Hippothoe, de qua & Neptuno Pterelas, de quo Teleboas & Taphus. Quidam ferunt bellum exortum inter hos fuisse, quia Teleboæ vi sortem auitam ab Electryonidis repetere, cum illam iure assequi non possent. atque cum ex Amphitryone prægnans esset Alcmena, tamen, ut ex se etiam conciperet, dicitur Iupiter tres noctes in vnum coniunxisse, quod spatium totum in exprimendo Hercule absumpsit: non enim sat erat spatij nox vna tantæ plantandæ arbori. Deinde cum negligentius exceptus fuisset reuersus Amphitryo, causam percunctatus est ab Alcmena, audiuit priore nocte sui similem domum adiuisse: tum intellexit à Tiresia Iouem cum Alcmena concubuisse, ut testatur Atheniensis Apollod. libro 2. Natus est igitur Thebis Hercules Ioue patre, matre Alcmena, ut testatur Hom. in hymno in Herc. hoc pacto:

*Ἡρακλῆα Διὸς υἱὸν αἰέσομαι, ὃν μὲν ἄριστον
γένεατ' ἐπιχθονίων ἐθήητι ἐνὶ καλλιχέροισιν
Ἀλκυωνί, μυχθεῖσαι καλὰ νηπίϊ κρονίωνι.
Alciden canimus natum Iouis: edidit illam
Præstantem virtute virum mortalibus, arctè
Magno Alcmena Iouis coniuncta in amore superno.*

Dixerunt

Dixerunt tamen poetae Herculem filium etiam Amphitryonis, ut ait Euripid. in Hercule insano:

ΤΙΣ ΤΟΙΣ ΔΙΟΙΣ ΣΥΛΛΕΚΤΡΟΝ ἔκ οἱδ' ἔρρετ' ἴν'
 Ἀργῆος Ἀμφιτρυῶν, ὅς τ' Ἀλκαῖος ποτὲ
 ἵπκτος ὁ πειρώων, πατὴρ τόνδ' Ἡρακλῆος,
Cui non Iouis simulacrum est mortalium
Audistis Amphitryo, satius de Perseis
Alcaeo. & alius qui fuerit pater Herculis?

Habuit Hercules fratrem natum eodem partu Iphiclum una nocte iuniorem, sororem verò Laonomen, quam Polyphemus nupsisse memoriae proditum fuit. Iphicli mirificam celeritatem pedum descripsit Orpheus in sacro sermone, & incredibilem leuitatem in his carminibus:

ἔδ' ἔμιν ἔδ' ἔτις φέρονται ἔκ ἵππου ῥέζων,
 ἔδ' ἔμιν ἱφικλοῖο ποώτερος αὐτῶν ἄλλοιο,
 ἔστι καὶ ἀνδρείουσι π' ἐπὶ τρεῖσι, ἔδ' ἔτι καρπὸν
 εἶναι ἄλυστρα γῆα φέρον ἱππὶ λήϊον αὐτὸν.
Non poterat fugisse Deos qui turpia patrat,
Sed licet Iphiclo multo velocior ipso:
Qui super extremis segetum currebat Aristu,
Nec siccos fructus ladebat pondere planta.

Scriptum reliquit Paus. in Boeoticis Iunonem odio pellicis Alcumenae commotam, cum sciret instare tempus propè pariendi, mulieres veneficas immisisse, quæ partum impedirent. Fecit eo tempore Historis Tiresiae filia veneficas illas astutia elusisse: nam è loco quodam, unde ille facilè audire possent exclamavit, Alcmenam peperisse: ea voce illae deterritae ac deceptae statim abierunt, quare Alcmena illico enixa est. Alij diuersam ab hac rationem tradiderunt, quippe qui non impeditam fuisse dicant à Iunone Alcmenam quò minus pareret: sed cum nonum mensem ageret Hercules in utero matris, & septimum Eurystheus Stheneli filius, fama est iurasse Iouem alterum horum alteri imperaturum, atque ad illum pertinere imperium, qui prior natus eodem die fuisset. Id cum sensisset Iuno, septimestrem Eurystheum ex utero matris exire fecit, at Herculis ortum in primum diem mensis decimi usque prorogauit, ut ait Theoc. in paruo Hercule:

Ἡρακλῆα δ' ἀχμῖνον ἰόντα ποχ' ἂ μολᾷ τις
 Ἀλχμῖνα, καὶ νυκτὶ νῶπρον ἱφικλῆα.

Alciden decimo prognatum mense decora

Alcmena, atque una iunioris nocte Iphiclum.

Eumolpus autem ille qui librum de mysteriis composuit, scripsit Herculem primum quidem fuisse inuisum Iunoni propter matrem pellicem, at placatam fuisse à Pallade, cuius etiam hortatu Iuno Herculi lac præbuerat paruulo, cumque fecerat immortalem. Huic eadem nocte, quæ secuta est primum natiuitatis diem, Iuno sub mediam noctem duos ferocissimos angues immisit, à quibus ictus nemine præscio interiret, sed Hercules dicitur ambabus manibus illos apprehensos ita constrinxisse, ut illæsus statim hos compresserit, ut ait Ovidius in Deianira:

Tene ferunt geminos pressisse tenaciter angues,

Cum tener in cunis iam lous dignus eras!

Quod etiā Theoc. plani⁹ expressit in paruo Hercule hoc pacto:

αὐτὸς δὲ ἐρίφῳ μασονυκτίον ἰεὺς δὺς πᾶρκτος
 ὀρίωνα κατ' αὐτὸν, ὃ δ' ἀμφαίνε μίχανωμον
 τῆμος ἀρ' αἰνὰ πέλαιρα δὺς πολυμήχανος ἦρ
 κυανέαις φρίσσοντα ὑπὸ πτερίσσι δράκοντα ὄρον.

Sub mediam noctem quando Vrsa illabitur Gaudæ

Oriona prope, iugue humerum cum protulit altum;

Ingeniosa duos immisit Iuno chelydros

Tergoribus nigris, spiritibusq; ingentibus atros.

Deinde exequitur quo pacto Hercules sine lacrymis & intrepidus ambos illos compresserit. Apollodorus tamen libro 2. iam octo menses natum Herculem inusitatae magnitudinis angues à Iunone immisos compressisse memorat. Alij verò, inter quos fuit Pherecydes, hos angues non à Iunone sed ab Amphitryone immisos tradiderunt, ut experiretur vter esset Iouis filius, atque Iphiclem territum cum eiulatu aufugisse, Herculem illos comprehensos suffocasse. Cæterum ubi Pallas ad Iunonem accedens persuasisset uti mammam præberet infanti, cum puer supra ætatē violentius sugeret, aiunt Iunonem indoluisse, ac puerum proiecisse. Alij dicunt quòd cum Hercules lac retinere non posset, illud in cælū deciderit, ac fecerit viam lacteam inde vocatā. Alij tamen dicunt istud accidisse quo tempore lac in saxum expressit ut iussa fuerat, quod obtulit Saturno: quod alij de Mercurio dixerunt, quam opinionū de via lactea varietatem ita mirificè attigit Marcus Manilius in his:

Nec

*Nec mihi celanda est forma vulgata vetustas,
Mollior è nino lactu fluxisse liquorem
Pectore regina Diuum, calumque liquore
Infecisse suo: quapropter lactem arboris
Dicitur, & nomen causa descendit ab ipsa.*

Deinde cum Hercules adoleuisset, iaculandi artem fuit à Teutato Scythia pastore, ut ait Ilacius, edoctus. Alij à Rhadatmantho hanc artem illum didicisse malunt, alij ab Amphitryonis pastoribus, alij à Chirone & Thestiade: cum tamen Theocritus ab Euryto quodam edoctum iaculandi artem scribat, ut sensit etiam Apollodorus. A Lino Apollinis filio liceras didicit, ut fama est: musicam ab Eumolpo: ductam & artes ceteras ludicras ab Harpalyco Mercurij & Phanopes filio, velut sensit Apollodorus: ab Autolyco currus agitare, & equitandi peritiam ab ipso Amphitryone percepit. Qui fuerint magistri in singulis facultatibus, testatur Theocritus in his:

γράφματα μὲν τὸν παῖδα γέρον Λίνος ἐξείδαξεν,
ὥς ἂν πόλιος μελεδωνδὺν ἄγρυπτος ἦρως·
τέρπειν δ' ἱστάνουσι, καὶ ἱππίσκοπον ἦναι οἷόντων
εὐρυπτεῖς ἐκ πετιέρος μαγάλαις ἀφνίδος ἀρούρης.
αὐτὰρ αἰοιδὸν ἴδμεν, καὶ ἄμφω χῆρας ἱπλάξει
πυθέσθαι φόρμυγι φιλαμμονίδας Εὐμόλπος.
ὅσα δ' ἀπὸ σκαλίων ἰδρὸς ῥόφοι ἂν ῥέθιναν ἄνδρες
ἀκλήλως σφάλλοντι παλαισμάσιν, ὅσα τέ πύκναι
διτοίην ἱμάτιοισιν, ἃ τ' ἐς γαῖαν προπίσσοντες
πυγμαῖοι ἐξείροντο παλαισμάτα σύμφερα τέχνης,
πάντ' ἑμαὶ ἔρμειο διδασκόμενος παρὰ παιδὶ
Ἄρπάλυκῳ Φαισπῆϊ.

*Hunc Linus edocuit sapientum scripta priorum
Pernigil, & claro Phæbi de semine natus.
Flectere at arte arcus, emittere & arte sagittas
Edocuit dines patriâ hunc Eurytum agris.
Eumolpus vocem formavit finxit & idem
Ad citharam digitoiq; rudet, dextramq; tremendam.
At quæcunque fuit membrorum ars apta palastra,
Qua struere viros, & decipere vicissim;
Qua foret ars pugilum, & grauib; decernere lorin,
Quæque graues pugiles reperere ex arte dolosè,
Hæc à Mercurij doctus de sanguine creto.*

Harpalyco, Phanopetque.

Fertur Linum cithara percussum interemisse, quia ab illo vapulasset, cuius etiam cædis causam dixit adhuc puer. In Astro-
nomicis autem rebus magistrum habuit virum sapientissi-
mum ac optimum Chironem. Alij dicunt à Castore armatum
pugnare didicisse. Quare omnibus ingenuis artibus à singulis
in quavis facultate præstantibus hominibus fuit institutus.
Hercules insigni corporis magnitudine ac proceritate fuisse
dicitur: quippe quem scripserit Heraclides Ponticus quatuor
cubitorum & vnius pedis longitudinis fuisse. Ion præterea
Chius & Herodorus in OEdipode Herculem tres dentium
ordines habuisse memorat, igneumque splendorem ex oculis
effudisse, vt ait Zezes hist. 105. Chil. 3. Hercules, cum natus esset
ea lege, vt Eurystheus Stheneli & Archippes filius fraude Iuno-
nis prior natus illi imperaret, iussus est omnia quæ vbique pe-
ricula horrenda viderentur subire, vniuersumque terrarum
orbem monstis horrificis expurgare. Primum igitur omni-
um laborum Herculi fuisse memorant leonem Cithærone-
um: nam cum puer adhuc esset Hercules, ætatisque suæ an-
num decimum sextum, vel, vt alij maluerunt, decimum octa-
uum ageret, essetque missus ab Amphitryone ad armento-
rum custodiam, ne bis in magistrum peccaret, leonem inter-
fecit, inuulnerabilem, qui (vt ferunt) de Lunæ circulo descen-
derat, atque qui in sylua Nemea vagabatur, quæ fuit inter Phli-
untem & Cleonas, cum armenta sua laniaret. Memoriae pro-
didit Chrysermus libro secundo rerum Peloponnesiacarum,
Iunonem supplicium de Hercule sumere volentem Lunam
in auxilium acciuisse carminibus magicis vsam, quæ cistam
spuma impleuit, è qua natus est hic leo. hunc Iris in gremio
stringens in montem Opheltam deportauit, à quo eodem die
Apætampus pastor fuit dilaniatus, vt ait Demodocus in rebus
Heracleæ. Erat omnino leonis illius pellis nullo ferro penetra-
bilis, sicut Iuno instituerat, quæ implacabili odio Herculem
insequebatur. In hunc Hercules multas sagittas frustra conie-
cit, neque læsit omnino: mox cum ad clauam ventum esset,
quæ multo ferro erat grauis, vt Socrates scripsit ad Idotheum:
vt verò sensit Pisander, tota erat ferrea: & illa crebris verberibus
comminuitur. Deinde leonem nudis manibus apprehen-
sum vnguibus dissecuit, atque ita occisi vnguibus pellem de-
tractam

tractam inuulnerabilem pro scuto in posterum gestauit, vt testatur Euripid. in Hercule insano :

σελήν τιθρὸς ἀμφὶ βαλεσὼν ἄρα

λέωντος, ἢ πρὸ αὐτοῦ ἐκπλαῖστο.

Ferique pelle tu leonis indicis

Caput, fuit gestamen illud Herculis.

Quod factum est in monte exiguo Boeotiae Teumessio nomine. Mansit postea illa consuetudo, vt multi heroes pellibus pro scutis vterentur : nam & Theseus, & Ancæus, qui fuit cum Argonautis, & Argus, & alij complures pellib. pro scutis vfi sunt, vt est apud Apollonium multis in locis, quod fiebat ad Herculis imitationem. Fuerunt autē tres leones ab Hercule superati, Heliconius, Lesbicus, Nemeæus. Cūm Thespius Rex Boeotiae famam rerum ab Hercule iam gestarum percepisset, putauit suis rebus optimè fore consultum, si cūm quinquaginta filias haberet, totidem præstantes robore corporis, & animi sapientia filios ex illo susciperet. quare Herculem ad conuiuium inuitauit, & perbenignè, magnificeq; exceptum ita demum ebrium fecit, vt omnes quinquaginta filias eadem nocte vitia-rit, præter vnā; quæ vt testatur Paus. in Boeoticis, perpetuum sibi sacerdotium potius indixit. Ferunt singulas earum mares filios peperisse, præter maioris & minoris ætatis duas, quæ geminos pepererunt. Fuerunt qui dixerint singulas singulis noctibus cūm Hercule concubuisse, quod sanè neque admirabile esset, neque prorsus incredibile, non tamen Hercule dignum : cūm quidam adeò fuerint in Venerem propensi, vt vel septuagies rem absoluerint, vt ait Theophrastus in historijs plantarum. Cūm celebritas nominis, & virtutis Herculeæ gloria indies cresceret, quia Hercules armis à Minerua captis Creonti Thebanorum principi opem tulerat, cæsisq; Minyis & Ergino Thebanam urbem obsidente liberauerat agrum Thebanum ab imposito per iniuriam tributo, vt scribitur; eius virtutē admiratus Creon Megaram filiam in matrimonium illi concessit. Istud fecit cūm esset ephebus. nam missas ad exigendum tributum legationes mutilatas è regione eiecit. Petente Ergino auctorē iniuriarum admiratus est audaciam Creon, nā erat ad deditionem propensus : at Hercules cohortatus coartandos ad liberandam patriam, è sacris templis armaturam euulsit, quam antiqui appenderāt in honorem Deorum, cūm omnia

armapriuata Minyæ ex vrbe sustulissent, ne Thebani bellum renouarent. cum Erginus cum copijs aduentaret ad urbem, illi occurrens ad quasdam angustias viarum, fecit inutilem esse multitudinem copiarum hostilium, & Erginum trucidauit, & omnes propè eius copias profligauit. deinde repètè victoria v-
sus potitus est vrbe Orchomeniorum, & regiam Minyarum succendit, urbemq, funditus euertit. Quare Eurystheus suspectam habens eius virtutem, illum ad se accersiuit, & certamina imperauit. Cum Hercules nollet parere, Iupiter significatum mittit ne mandata detractaret, atque ex oraculo quoque Delphico intellexit esse voluntatem Deorum vt certamina absolueret duodecim imperante Eurystheo. cum insignis metor illum cepisset, Iuno insaniam quoque immisit: quare filios è Megara susceptos tanquam hostes iugulauit: post cum resciuisset, à congressu hominum diu abstinuit. Fama est igitur Herculem ante furorè siue insaniam filios Therimachum, Lamium, Creontiadem, & Deicoontem suscepisse è Megara, vt ait Apollodorus libro 2. alij voluerunt filios fuisse Herculis Onitem, Democoontem, Temphrantem. Deinde Argos profectus est ad absoluenda mandata Eurysthei. Famam autem fuisse inquirunt, quo tempore Hercules ad inferos descendit, illum fuisse mortuum: quare cum rediisset, Lycum Thebarum Regem Megaram vxorem suam ducere conatè interemit. Ea de causa ob Iunonis inuidiam ira percitus in omnes filios suos, quos è Megara suscepit, scruijt. Dixerunt quidam octo fuisse Herculis & Megaræ filios, in quos ille scruijt, alij quatuor Herculis, at duos Iphicli, cum illi iuniotem filiam Creon coniunxisset. Ex insipientis Herculis furore composita est tragedia ab Euripide. Cum suos igitur, Iphicliq, filios trucidasset, vel (vt alij malunt) in ignem contecisset, exilio solum vertit: deinde à Thestio expiatus Delphos se contulit, ac Deum percunctatus vbinā esset habitaturus. Pythia Tirynthem respondit oportere illum proficisci, Eurystheoque duodecim annos seruire, totidemq, labores persolvere, atque ijs peractis demum inter Deos immortales receptum iri. Vocatus fuit verò Hercules tum primùm à Pythia, cum antea Alcides diceretur. Tirynthem igitur migravit, atq, primum omnium quidam illi imperatum dicunt ab Eurystheo vt Nemeum leonem inuulnerabilem occideret. (Nam superiorem Cithæroneum ij-
dem

dem fuisse, at non Nemezum putarunt, cū ē Cithærone monte primum irruisset in armenta.) Fabulatus est Anaxagoras in Luna fuisse latam quandam regionem, ē qua lucleo Nemeus deciderit, cū Solem etiam non minus stultè massam ferri igniti appellaret. est enim non ignobilis gradus stultitiæ vel si nescias quid dicas, tamen velle de rebus propolis hanc vel illam partem stabilire. Ille igitur frustra exhausta pharetra cum clava feram insecutus est, quæ cū in speluncam aufugisset biforem, alterū ostium occlusit, deinde brachijs circa collum coniectis, eo usque astrictam tenuit, donec suffocauit, & supra humeros sumptam Mycenæ asportauit. Cæterum cū in Lerna Argiui Mycenæq; agri hydra insignis esse diceretur & magnopere formidabilis, quæ in palude lacui proxima versabatur, quæ plura capita haberet, vt scripsit Caminitensis Pisan-der, iubetur Hercules ab Eurystheo illam interficere. Versabatur plerunque & educata fuerat sub platano quadam ibi amplissima ad fontem Amymones, apud quem fuit etiam cæsa. Dicunt hanc hydræ multa habuisse capita, siquidem Naucrætes Erythræus septem, at Zenodotus Ephesius nouem, Heraclides Pôricus quinquaginta illa fuisse tradidit: quæ quoties vnum eorum cædebatur, priorum numerus duplicabatur continuò, nisi quis concisum reliquum colli thyrsū igni statim combussisset. Id cū cognouisset Hercules, nulli diligentia aut labori pepercit in illa opprimenda. Asserunt eius hydræ venenum fuisse acutissimum, quippe cū sagitta illo veneno tincta Chironem propè subito interemerit, vel Pole-norem Centaurum, vt quidam maluerunt. Hūc autem vi doloris impulsū ad fluiuium ē Lapitho monte Arcadiæ defluentem accurrisse, vt ibi vulnus lauaret: vnde postea teret odor dicitur flumini ex loto vulnere diu permanisse. Fuit enim hydra illa maleficum omnino & pestiferū hominibus animal: quippe quæ campestria omnia impetu facto deuastaret, & in pecora agrosque vicinos crudelissimè fœuaret. Fabulantur Iolai opera aurigæ vsum fuisse Herculem, nam in curru eò accesserat, cū ingens cancer hydræ opem tulisset, quem Hercules conculcauit: nam ex accensa sylua propinqua accensos torres Iolans ad Herculem attulit. Verū crediderunt hunc laborem, quia adiutus fuisset Hercules ab Iolao, non fuisse inter duodecim ab Eurystheo receptum. Deinde cū cerua

quædam pedes æreos haberet, atq; cornua aurea, apud OEnonem Dianæ sacra, neque quispiam mortalium posset illam cursu comprehendere, habitaretque in Mænalo monte, iubetur Hercules illam Mycenæ adducere. Sed cum neque occidere illam Hercules, ut Dianæ sacram, neq; vulnerare vellet, annum totum currendo est insecutus: sed illa deniq; fessa in montem Artemisium confugit, & ad Ladonem amnem iam iam tranatura capta est, & Mycenæ super humero deportata. Enimvero dicunt Eurystheum adeo fuisse virtute Herculis perculsum, ut dolium æneum sibi ad laribulum comparauerit, neque in urbem Herculem admitteret, atque omnia monstra ante portam ciuitatis exponi statuit, atq; per Copreum præconem omnia illa formidabilia imperauerit. Sunt etiam qui dicant Dianæ Taygetæ illam ceruam fuisse postea ab Hercule consecratam. Præterea cum ad cædendum aprum Erymantheum iussus proficisceretur, à Pholo hospitio perbenignè accipitur; qui vas etiam optimi vini in honore hospitis aperuit, ut à Dionysio imperatum fuerat. tunc Centauri mirabili odore vini cõcitati, ad Pholum accurrentes, in Pholum impetum faciunt vinum rapturi. Centaurorum alij piceas cum radicibus euulsas pro armis habebant, alij saxa ingentia, alij lampades accensas, alij magnas secures. commissum est prælium. opem tulit Pholo Nubes mater multum imbrem offundens, ac viam lubricam fecit. Hercules opem ferens multos trucidauit, alios in fugam vertit. Qui ceciderunt in acie Centauri insigniores fuerunt, Dapþo, Thereus, Hipponion, Melæchætes, Orius, Ilophes, Daphnis, Amphion, Argius, Phrixus. Pholus tamè cæsos ob affinitatem sepeliuit, atque sagittæ è vulnere cuiusdam ereptæ fortè cuspi de ictus, cum sanari non posset, interijt: quem Hercules magnificè sepeliuit in monte Pholoe ab illo vocato. Eo autè tempore Phocidis ager vniuersus ob iram Dianæ, quia OEnus illam meritis victimarum honoribus priuarat, ab apro insignis magnitudinis vastabatur, qui in Erymantho monte Arcadiæ natus fuerat, quem Hercules à Centaurorum cæde profectus, vinctum ad Eurystheum deduxit, cum illum è quodam fruticeto propter altam niuem defessum extraxisset. Postmodo cum Augias Rex Elidis ingens stabulum trium milliū bouum, quod erat fimo refertissimum, haberet, iubet Eurystheus Hercule hoc vno die purgare. Cum Hercules eò accessisset, pactus fuit

tutna esse posset, quæ cum certa supplicia flagitiosis statuerit, mox nullam habeat virorum honorum rationem: quippe cum illa sola felix futura sit, quæ ad bonos, honores & magistratus detulerit id quæ fecerit, tanto erit cæteris ciuitatibus præstantior ac felicitior, quanto magis in hoc agendo fuerit studiosa. Satis eius quod dico, præclarum erit argumentum Romanorum imperium ad viros bonos vel externos sæpe delatum, atque Athenienses etiam multos viros bonos externos sæpius summæ reip. præfecerunt. At contra ciuitas illa, quæ non nisi suis patet ciuibz, quæ fores in perpetuum occlusit exterorum virtuti & fortitudini, quæ nulla etiam habita ratione probitatis inter suos ciues, ad quosuis vel improbos magistratus detulerit: quæ sceleribus pœnas, at nulla præmia virtuti, vel etiam paruas pœnas interdum improbitati, proponit: quo pacto non & segnis & libidini dedita esse potest? quo pacto non stultorum ac scelestorum hominum fiet iniquissima tyrannis? quo pacto non immemor acceptorum beneficiorum, aut etiam ingratæ: quo pacto non inter scorta consenescat, & marcescat in otio? fieri enim non potest ut animus hominum nihil agat, qui nisi honestis exercitationibus teneatur, ad turpia quæque & impura studia deferatur necesse est: nam ubi fores occlusæ sunt virtutibus, illæ necessariò patent vitis & sceleribus; cum aliquid omnino sit agendum.

De Hercule. CAP. I.

NEQVE aliud sanè quidquam Herculem omnium monstrorum, latronum, maleficorumque hominum domitorem & cuerforem præter gloriam virtutis illustrauit: qui tantum nominis & gloriæ apud omnes homines consecutus est, quantum nulla ætas vnquam delere possit: cuius in honorem templa, altaria, ceteroniar, sacerdotes fuerunt instituti; quod illi neque nobilitas generis, neque sola vis corporis, neque amplissimum imperium, sine sapientia, animiq; magnitudine concedere poterat. Fuit Hercules Iouis & Alcmenæ filius, ut testatur Orpheus in Argonaut. his carminibus:

πρῶτα δὲ ἦδ' αἰὲν Ἡρακλῆος εὖ εἶπον,
 ἐν τέλει δ' Ἀλκμήνῃ τῇ κρονίωνι μῦθεσσιν,
 ἦμεν ὅτε τριοςκῶν μὲν ἰλίου πτοσείριος αἰγλῶν
 ἦϊλιν, δολιχὴ δ' ἐπ' ἡμαίϊ το πάντρεσσι ὄρφνι.

V 2

*Placidus inde laen volucres Stympthalidas Gila
 Pellere si potuit: namq; hoc ego lumine vidi.
 Atq; idem si manibus crotalum pulsavit in alta
 Existens specula prospiciens, prociuis illa
 Cum clamore procul linquentes litus serunt.*

Nam fertur crotalum illud, quo Stympthalides volucres exterruit, à Vulcano fuisse factum, quod Pallas eò adeunti Herculi concessit. Fuerunt sanè aves, quæ Stympthalides vocarentur, in locis Arabiæ desertis nihil magis quam leones aut pardi mites hominibus, siquidem vel ferro vel cre tecta corpora rostris percutientes integumenta effrangebant facillimè: quare postea inuentus fuit cortex, quo homines tecti si percuterentur rostris, illæ defixo rostro in illo libro, tanquam visco, aut aliqua tenacissima materia caperentur, vt ait Pausanias in Arcadicis. Fuerunt autem ibibus Ægyptijs persimiles, sed rostro rectiore ac validiore, corpore multo maiore. Hæ vocatæ sunt in Arabia etiam Stympthalides, ad earum formam fortasse, quæ aliquando in Arcadiam conuolarunt, & ab Hercule fuerunt repulsæ. Memoriam prodidit Timagetæ Stympthalides illas, quæ repulsæ fuerunt ab Hercule, alas & rostra & ungues habuisse ferreas, quas modò *σίδηρος ἰπίπους* ferreis alis scilicet, modò *σίδηρος ὀνυχας*, hoc est unguibus ferreis, modò *σίδηρος ὀρνύχους* rostris ferreis nominauit. Post fugam Stympthalidum tauri illius domandi, & adducendi labor successit, qui fuerat Neptuni ira in Cretenses immisus, totamq; Cretensium regionem populabundus vagabatur. Nam multa animalia varijs temporibus ob iram Deorum Græciam inuasert magnitudinis & ferocitatis admiranda: sicut leo Parnassus & Nemeus, aper Calydonius & Erymanthus & Crommyonius. Fabulantur quod cum Minos toti mari, quod Græciam alluit, imperaret, nihilo maiorem honorem Neptuno, quàm Dijs ceteris impartiuisset: quamobrem iratus Neptunus taurum hunc ignem efflantem naribus in eius regionem immisit. Fuerunt qui dixerint, Minoem vouisse quod primum sibi se obtulisset, vt diximus in Minoe, atq; hunc taurum in sua armenta seruasse: quare Neptunus illi furorem immisit, vt omnia deuastaret. Alij dixerunt hunc taurum per fraudem Minois in Atticum solum fuisse deportatum, qui multos Athenienses concularit, vt quemq; obuium casus tulit, atq; inter ceteros Androgeum Minois filium: quem cum ille

per

per insidias obtruncatum putasset, comparata classe bellū Atheniēsis intulit. Hic idē taurus ut ductus fuit ad Eurystheū, ut qui esset sacer, ab Hercule dimissus Marathonium agrū rursus vexauit, quem dicunt nonnulli Dianæ Marathoniz fuisse postea à Theseo maētātū. Apollodorus putauit fuisse taurū qui trās mare portauit Europam. Deinde cū Diomedes Thraciz Rex Cyrenes Martisq; filius equos ferocissimos & crudelissimos, ignemque spirantes in Tyrida oppido humanis carminibus aleret, quibus captos hospites laniandos exponebat, ab Eurystheo iubetur illos adducere. tum verò Hercules ad Diomedem profectus, ipsum primū captum suis equis lacerandum crudeliter exposuit, equosque ipsos post eum Diomedem alij ab Hercule trucidatos, alij ad Eurystheum ductos arbitrantur: quos ille cū ad Olympum montem in pascua misisset, feruntur fuisse à feris laniati. Neque illud censuerim prætermittendum, quod cū in agrum Epidauriorum venisset, ad collem quendam iuxta viam oleam manu capiens circumdūxit, quæ illam figuram accepit ut Versilis vocaretur, essetque omnibus exteris admirationi, non procul à templo nominatæ Coryphææ Dianæ. Imperauit illi postea Eurystheus, ut Hippolytæ Amazonum reginæ baltheum, quem pulcherri- mum esse audiuerat, ad se afferret, quem Admetæ filia largire- tur. quem tamen nonnulli non Hippolytæ, sed Diolytæ esse putauerunt: at Ibycus filia Briarei. Tum Hercules cū vna na- uis ad Amazonas traiecisset, Mygdonem & Amycum fratres iter impedire conantes in Bebrycia obtruncauit, ac vniuersam Bebryciam depopulatus Lyco Deiphili filio, quem secum addu- xerat, largitus est: qui Bebryciam postea Heracleam in hono- rem Herculis nominauit. Cū Themiscyram Hercules ap- plicuisset, Amazones comparatis copijs ad defensionem se ac- cinxerunt. commisso prælio illi prima ex insignibus occurrit Procella, sic à velocitate dicta, secunda Philippis, tum Pro- thoe, post Eribœa, deinde Cæleno & Eurybita & Phœbo Dia- næ comites, quibus omnibus cæsis Deianiram & Asteriam & Murpen & Tecmessam & Alcippen cepit. Melanippe fortissi- ma prius ctedita imperium amisit. Hic Hercules cæsis insi- gnioribus Amazonibus, reliquisq; in fugam versis eam natio- nem penitus deleuit. deinde Hercules Hippolytam Theseo e- jus expeditionis socio concessit. Idem cū reuerteretur

ad Eurystheum, reperit Hesionem Laomedontis filiam, quam ob iram Neptuni Laomedon Deorum respoſis illi ceto quem Neptunus immiserat, exponere iubebatur: quam Hercules à ceto liberauit. Verùm cum præstantissimos equos ob id beneficium Laomedon Herculi promisisset, neque tamen dedisset, indignatus Hercules ob hominis fallacias Troiam aggressus regem obtruncavit: Hesionenque Telamoni, qui prior murum conscenderat, largitur: concessitque Hesionæ vt quem vellet è captiuis emeret; atq; illa fratrem Podarcem emit, qui postea Priamus illa de causa vocatus est. Nam fertur non solum Troiam nauigasse, sed etiam subiugasse Amazonas, & occidisse Alcynem Telamone socio, cuius amicitiam ita attingit Theocritus:

αὐτῶ δ' ἡ ῥακλῆ καὶ ἀστυμφῆ τελαμῶνι,
 εἰ μίαν ἀμφὼ ἵτ' αἶροι ἀεὶ δ' αἰώνωτο τρέπιζαν.
Alcidi magno, atq; intrepido Telamoni,
Qui mensam socij conuiuabantur ad vnam.

Deinde Tmolū & Telegonū Protei filios, qui hospites lucta superatos necabāt, ipse lucta suffocauit. idē Sarpedonē Neptuni filiū cōtumeliosum ferumq; planē virū interfecit sagittis, postquam victoriam balcheum Eurystheo asportauit. Postea vero iussit Eurystheus, vt puniceos Geryonis Hispaniæ regis boues, qui hospites vorarent, ad se adduceret: quare ad illos opprimendos cōtendit. Dicitur Geryon Chrysaoris & Callirhoes filius triplex corpus habuisse, canemque duorum capitum in Erythea, ac septem capitum draconem ex Typhone & Echidna genitum, qui boues ipsos custodiret. Habuit verò suæ crudelitatis ministrum impigrum atq; diligentem Eurytionem. Huc profectus Hercules, Geryone, caneque Orthro, dracone & pastore Eurytione interemptis, boues ex Oceani insula Gadira ad Tartessum per id temporis celeberrimā Iberiæ ciuitatem abigebat. Atq; vbi Ligys Alebionis frater, à quo Ligures postmodo vocati fuerunt, omnisq; Liguria nomen obtinuit, eius iter impedire conaretur, ab Hercule occisus fuit. at Alcioneus Gigas cum Hercule ad Isthmum Corinthi cōgressus, dū is boues abigeret, saxum maximum iecit è mari rubro sumptum, quo viginti & quatuor homines occidit: nam cum tātum pondens vix duodecim plaustra perferre possent, id Hercules claua facile repulit, & illū occidit. saxum verò iacuit in Isthmo vbiagebantur

bantur certamina. His igitur in locis duas columnas Hercules erexit tanquam suorum laborum terminos: quarum alteram Calpen, alteram Abylen vocavit, posuitque eas in finibus Libyæ & Europæ. Neque tamen ubi hæ columnæ fuerint erectæ satis convenit inter scriptores, quoniam Dicaarchus, Eratosthenes, Polybius, & Græcorum scriptorum complures ad Eurypi angustias illas erectas dixerunt. Hispani verò & Africæ gentes apud Gades esse putarunt; quod sensit etiam Dionysius in libello de situ orbis in his:

ὡμῆτε δ' ὡς ἔστιν ὁ οὐρανὸς ἐν ἰσθμῷ τοῦ καλῶδους,
ἀρξάμενοι τευχῶν ἐν ἅπ' ἰσθμῷ καὶ ἀνοίοντες
ἐνθάδε καὶ ἐπὶ λαοῖς πρὸς τέρμασιν Ἡρακλῆος
ἱστῶσιν (μῆλα καὶ μῆλα) πᾶρ ἰσθμῶντα τὰ δ' ἔργα.
*Obliquæ narrate vias, mihi dicite Musa
Oceanus Hesperis à gentibus incipientes:
Ad fines ubi sunt erectæ forte columnæ*

Herculeos (mirum) iuxta suprema Gádira.

Fuit enim antiqua imperatorum consuetudo, ad quæ loca extrema cum exercitu vel classe penetrassent, ibi aliquando suæ expeditionis relinquere monimentum: sicut Bacchus columnas duas magnas erexit in oriente, Alexander Indicæ militiæ terminos aras apud extremos Indos instituit, atque ordinavit, super quibus vota Diis immortalibus persolvit, ut testatur Strabo libro tertio. Verum cum boues Geryonis in Libyam per Iberiam Hercules abigeret, dicuntur Dereylus & Alebion Neptuni filij bouum pulchritudine allecti, illos furtipuisse, & egisse in Hetruriam: a quibus cum taurus aufugisset, & transisset in Siciliam, Italiam postea nominarunt. Tyrrhenorum enim lingua taurus Italus dicebatur. Cum Hercules venisset in Siciliam, iter fecit à Peloriade ad Erycem, cui apud mare nymphæ balnea pararunt. cum Eryx Siciliæ Rex taurum illum cepisset, neque repetenti Herculi reddere vellet, ad certamen ventum est, atque Eryx castu percussus diem suum obiit. dicunt tamen quidam non castu, sed palæstra intemptum fuisse Erycem Veneris & Butæ filium, cum alter boues, alter regnum victori premium proposuisset. Hercules victor regionem concessit fruendam incolis, donec aliquis affinis eam repeteret: atque Dorieus Lacedæmonius post multis ætatibus illuc veniens, atque ibi Heracleam condidit, quam Carthaginenses sit-

spectam, vt nimis potentem deleuerunt. In Siculos etiam qui collectis multis copiis obuiam processerant, ac boues rapere conabantur, impetum faciens illos profligauit, ac multos occidit, inter quos fuerunt insigniores Leucaipis, Pediacrates, Buphonas, Gaugatas, Cygeus, Crytidas. Deinde boues, obtruncatis latronibus cum mare Ionium traiecisset, ad Eurystheum Mycenae deduxit, quos omnes ille Iunoni immolauit. Dicitur Geryon Hispaniae tunc imperans tres habuisse filios potentia & peritia rerum bellicarum insignes, qui singulari consilio & concordia in protegendo regno paterno utebantur. Hercules aduersus hos militaturus copias collegit in Creta, qui populi erant bellicosi, quippe qui primi omnium mortalium militaria stipendia meruerint: quam etiam insulam ad gratiam Cretensium insignibus honoribus affectus omnibus propè feris expurgauit, quare neq; serpentum, neq; Iuporum, aut vrsorum semina ibi sunt relictæ, aut cæterarum confimilium ferarum. Fabulantur Herculem post ductos ad Tartessum boues poculum suum Soli reddidisse: nam dicitur Hercules cum ad boues contenderet, Solis radiis nimium calefactus arcum vel in ipsum solem intendisse; quare sol eius vires, & animi magnitudinem admiratus, aureum poculum illi donauit, in quo Oceanum ad boues capiendos traiecit, vt ait Pherecydes in tertio libro historiæ. atq; vbi per Oceanum nauigaret in eo poculo, Oceanus cum vellet facere periculum constantiæ & fortitudinis Hercules, illi insignem tempestatem immisit, qua poculum magnopere fluctuabat. Tunc iratus Hercules vel contra Oceanum arcum intendit, quod Oceanus veritus eius iram placare studuit, quamuis Theolytus in secundo libro Horatium illum in lebere nauigasse scribit. Fama est præterea Iunonem, cum nupsisset, multas pomos, quæ aurea mala producerent, Ioui in dotem dedisse, quæ apud Hesperidas nymphas à dracone peruigili custodiebantur. Fuerunt Hesperides Hesperii fratris Atlantis filia, Ægle, Arethusa, Hesperusa, vel (vt aliis magis placuit) Ægle, Erethusa, Vesta, Erythia. Draco, qui mala aurea custodiebat, natus ex Typhone & Echidna esse dicebatur: qui centum capita habebat, variisque utebatur vocibus. Iubetur postea Hercules ab Eurystheo aurea illa poma afferre, quæ vbi essent nesciens Hercules ad Nymphas iuxta Eridanum in quadam spelunca habitantes contendit. Illæ docent

Nereum

Nereum hac de re esse consulendum, qui post interrogatus ab Hercule docet adeundum esse Prometheum, à quo quid esset agendum edoctus est dracone ipso interempto. Eo igitur interempto Hercules aurea mala decerpfit, & ad Eurystheum demisit. Alij maluerunt illum admonitum à Prometheo fuisse ut Atlantem ad ea pro se mitteret, ac ipse tam diu cœlum, dum rediret Atlas, sustineret. Multa sanè sunt certamina quæ in hoc etiam itinere commisit, à Cycno ad fluvium Echēdorum ad singulare certamen prouocatur, qui fulmine cœlesti fuerunt dirempti. A Nereo deinde doctus fuit comprehenso, & in multas formas mutato, ubi essent mala, & Hesperides. Cum è Pyrenæis montibus per Illyricam regionem iter faceret, & in Libyam peruenisset, Antæum Terræ filium obuium habuit, hominem admirandæ proceritatis, quippe qui ad sexaginta & quatuor cubitorum longitudinem accederet, in omnes peregrinos inhumanum: quos secum luctari cogebat, & suffocabat. Hic cum Herculem ad luctum prouocasset, ab eo penè extinctus ter prosternitur, at erat ea virtute ut quoties Terram matrem attingeret, toties fortior resurgeret, quod sentiens Hercules hunc comprehensum sublimem à terra tam diu sustinuit, quam diu spiraret, donec vi Herculeæ brachiisque denique strictus expirauerit. Quam rem ego sanè nihil aliud significare crediderim, quam medicorum quoddam dogma, contraria scilicet contrariis esse curanda, ut nomen Antæi videtur significare, quod tamen potest ad multas politicas transferri actiones & iudicia, & ad utilitatem vniuersæ humanæ vitæ. cum enim Hercules sol existat, terra frigida contacta recreat, quæ nimio calore fuerint exusta, quam obrem reuocat in vitam ipsum Antæum. sic namq; docemur calidis ægrotudinibus refrigerantia medicamenta esse adhibenda, at non violenta tamen, ne propter antipetistasi fiat apostema. Neq; in rebus civilibus eadem ratione extrema esse posse utilia demonstratur. Illud autem significatur, quia ille attingens tantum terram ardore solis propè extinctus reuiuisceret: nam contrariis adiuuanda est & excitanda vis naturæ, at non contrariis mole obtruenda. E Libyâ verò in Ægyptum profectus Busirim Neptuni Lysianassæq; vel Libyes filium inuenit: qui ea crudelitate in externos utebatur, ut aduenas quotquot comprehēderet, Neptuno patri, vel (ut alij malunt) Ioui immolaret. Neq; enim

illud crudelitatis genus impune exerceri virtus Herculea passa est: nam cum eadem infidias, quas ceteris hospitibus, Herculi parasset, & Busiris Neptuni, & eius filius Amphidamas, & Chalbes præco, atque illius impuræ ministri, apud quam mactare hospites consueverant, apud eadem Iouis aram, manu Herculeæ occubuerunt. Cum verò Thebas ac per montes exteriores Libyæ proficisceretur, multas feras in locis desertis sagittis occidit. Postea idem Hercules per Arabiam iter faciens, Emathionem Tithoni filium violentum planè hominem, & in omnes peregrinos immanis, obuium habuit, qui trucidare & spoliare omnes aduenas consueverat, quem etiam obtruncavit. Mox ad Caucasæos montes & Hyperboreos profectus, aquilam & ipsam Typhonis & Echidnæ filiam, quæ iecur Promethei vorabat, sagittis transfixit, & Prometheus solutis vinculis oleastri liberauit. Cum Acheloo, qui tauri formam sumpserat, in Calydone colluctatus, cornu eius fregit: pro quo redimendo Achelous Amaltheæ Harmodij filiz cornu Herculi largitur, quod ille omnibus fructibus refertum Ioui consecrauit. Fuerat enim illi Deianira desponsata, quo tempore degebat in Calydone. Ad conuiuium conuocatus OEneci pincernam Architelis filium pugno occidit, quia aquas, quibus pedes lauerant, per inscitiam in manus fudisset, uti memoriæ proditum est ab Archilochio. ob illud facinus cum Deianira e regione OEneci exulauit. Idem Semnonidis filios Passalum & Achemonem homines inhumanos & fetos comprehendit, qui cædes, & furta, & rapinas præmia fortitudinis vocabant. Hos cum mater reprehenderet, ac diceret, nondum in virum qui nigras habet nates, incidistis; ridebant. hi igitur dormienti Herculi sacculum surripere conantes ab Hercule capiuntur, quos ligatis simul amborum pedibus humero suspendit: atque alter in prioribus, alter in posterioribus partibus gestabatur. Cum sine subligaculo esset Hercules, illique essent inter se conuersi, eius pudenda & nates & villos nigros videntes, matris recordati in maximum risum sunt conuersi; quod cum didicisset Hercules, eos liberos dimisit. Idem Saurum transfluvium Erymanthum vocarum postea Sauri iugum viatoribus infestum interemit. Idem Cacus Vulcani filium tricipitem latronem in Auentino monte oppressit: idem Lacinum extremam oram Italiæ latrocinis infestantem trucidauit: idem

Coon

Coon insulam diripuit, regemque Eurypylum cum vniuersa familia obtuncavit, quia exercerent carceres & latrocinia aduersus omnes; filiamque Chalciopen cepit, è qua suscepit Thesalum filium, qui nomen dedit Thessaliae; quamuis alij inquant non ob latrocinia Eurypyli patris, sed ob desiderium Chalciopes Herculem Coon insulam fuisse populatum. Idem Pyrethum regem Euborae profligauit, quia per iniuriam Beroetum regionem bello infestaret. Idem Albionem & Borgionem iter suum impediens cum ad Atlanticos montes properaret, de medio sustulit, in quo certamine deficientibus telis cum in discrimen vitae venisset, Iouem precatus est patrem ut sibi tela suggereret: atque statim frequentissimus imber lapideis cecidit, quo gigantes illi oppressi sunt, vnde locus dictus est campus lapideus in Gallia Narbonensi. Idem Cyenum singularem certaminis apud Peneum amnem extinxit, quia is multos propositis singularis certaminis praemiis extinxerat. Idem Gigantes, quos Iuno aduersus ipsum educauerat, vel (ut voluit Timarchides) qui nati fuerant è sanguine Nemexi leonis, interemit: quos latrones fuisse in rebus Cyzicis scripsit Polygnon. Dicitur & cum Alcyoneo congressus illum in Isthmo interemisse, quod tamen non prius fecit, quam illi Alcyoneus duodecim plaustra impedimentorum per summam contumeliam intregisset, vnoque iactu saxi viginti & quatuor homines & nonnullos boues oppressisset, quod saxum postmodò fuit claua ab Hercule repulsum cum in ipsum coniceretur, & Alcyoneus claua interemptus. illud saxum iacuit in Isthmo insignis magnitudinis, quod quinquaginta paria bouum dimouere non possent, ut scriptum fuit à Thesco in rebus Corinthiacis, & à Theodoro in bello Giganteo. Cæterum compositis rebus Ibericis, bobusque Geryonis abductis, fama est Herculem Celtarum regionem peragrasse multos maleficos & impuros latrones obtuncantem, qui per monstra & feras varias significabantur, multis quotidie militibus in castra venientibus: atque urbem Alesiam condidit populosam & amplam, quam liberam fecit ac metropolin regionis. Deinde in Italiam accedens Alpes fecit peruias obtuncatis principibus latronum, qui viatores trucidabant ac diripiebant. Iter habuit per oram Ligusticam & per Tyrtheniam ad portum Herculis tum prius vocatum, peruenitque ad Tiberim, vbi postea

condita fuit Roma. hinc in Palatium parvam urbem ita vocatam profectus à Potitio & Pinario primariis ciuibus in hospitium est exceptus, quibus vaticinatus est fore ut ea urbs plurimum felicitate & opulentia præstaret. Cum ad Cumeam planitiem postmodo venisset, Phlegreæam vocatam ob scætentem ignem antiquitus, prædictos Gigantes inuenit, qui audito eius aduentu in vna castra conuenerant, prælioque ingenti commisso Diis adiuuantibus victoria fuit penes Herculem, qui multos ex hostibus trucidauit. Aiunt ipsum Herculem ad fines Rhegiæ Locridis peruenisse, qui cum labore itineris defessus vellet quiescere, à cicadis fuit infestatus: idcirco precatus est Iouem ut infestantes cicadæ vanescerent, inde nullæ in posterum etiam visæ sunt cicadæ in illa regione. Idem occidit Eurytum & Crearum Neptuni & Moliones filios: deinde duodecim Diis aras erexit, Ioui, Neptuno, Iunoni, Palladi, Mercurio, Apollini, Gratiis, Baccho, Dianæ, Alpheo, Saturno, Rheæ. Alij tamen senserunt tunc cæsos tantum fuisse ab Hercule Gigantes, cum bellum aduersus Iouem suscepissent, ut ait Horatius in libro secundo Carminum:

domitorque Hercule a manu

Tellurii iuuenes, unde periculum

Fulgens contremuit domus

Saturni veteris.

Fama est post è Gigantibus victoriam Herculem suam clauam Mercurio cognomento Polygio consecrasse, quam dicunt fuisse ex oleastro, & repullulasse, actisque radicibus insignem arborem factam fuisse: quod fortè posset non mirabile videri, quippe cum dicat Virgilius oleas vel ficeas pullulare, in secundo Georgicæ,

Quin & candicibus festis (mirabile dictu)

Truditur è sicco radix oleagina ligno.

Ferunt illum antequam ad inferos descenderet ad Oëram accessisse, atque ex fonte bibisse, qui inde labebatur: ob cuius vim cum omnium præteritorum malorum esset oblitus, fontem illum Lethiū nominauit, ut ait in rebus Ætolis Demophantus. Hæc omnia sunt ab Hercule gesta antequam ad inferos descenderet. Enimvero non satis terra ad exanclandam virtutem Herculeam videbatur, quare iussit illum Eurystheus ad inferos adire, & maximè horrendum inferorum canem Cerberum